

Kansalliseepoksessa aineksia myös Pyhäjärveltä

Runonlaulaja Larin Paraske oli monien karelianismin aikaisten taiteilijoiden mallina. Tämä Albert Edelfeltin öljymaalauk on vuodelta 1893 ja se oli Viipurin taidemuseossa. Sodan jälkeen teos sijoitettiin Hämeenlinnan taidemuseoon.

Suomi on siitä harvinainen maa, että se on ainoa valtakunta maailmassa, jossa kansalliseepoksella on oma juhlapäivä. Kalevala on kokonaisuudessaan käännetty 60 kielelle.

Tänä vuonna ensimmäisen Kalevalan synnystä tulee 175 vuotta, kun **Elias Lönnrotin** toimittama teos ilmestyi 1835. Myöhemmin Lönnrot lisäsi Kalevalaan runsaasti kansanrunoja ja näin syntyi Uusi Kalevala vuonna 1849.

Uuteen Kalevalaan ja Kantelettareen on ammentu aineksia myös Pyhäjärveltä.

SIVU 3

Jenny Puputti: Mummola on pala Karjalaa

Suomen parhaimpiin kuuluva naispainonnostaja Jenni Puputti tuntee juurensa. SIVU 6

Suvannon seudun sukututkijat selvittävät sotasurmia ja kyliennimiä

Suvannon seudun sukututkijat kokoontuivat 16. tammikuuta käynnistämään vuoden 2010 toimintaa.

Jo aiemmin on tuotu esille, että Suvannon seudun sukututkijat keskittyvät vuosittain tiettyihin teemoihin. Tämän vuoden tutkimuskohteina ovat: sotasurmat vuonna 1918 ja Suvannon ympäristöpitäjien kylänimistö.

Sotasurmat aineistoa on ajallisesti laajennettu koskemaan vuosia 1917–1922. Työ on molempien aiheiden osalta vasta alussa, mutta tuloksia on tarkoitus saada kuluvan vuoden loppuun mennessä.

Sotasurmat tutkimuksessa kerättävä aineisto koostuu pienistä tiedon murusista, joita työryhmä hankkii kevään aikana arkistokäynneillään. Olennaista työssä on se, että historia-kirjoissa esiintyvä tieto ja toisaalta muistitieto yhdis-

tetään oikealla tavalla. Muistitiedon osalta on merkittävää, että kullakin kertojalla on oma tulkintansa asioista. Tämän olemme havainneet aiemmin eri lehdistä olevista kirjoituksista.

Esimerkkinä todettakoon marraskuun kahakka vuonna 1917 Pyhäjärven asemalla. Tästä tapauksesta on löydettävissä kirjallisuuden ja lehdistön välillä ristiriitaisia tietoja. Tänä päivänä tutkija joutuu mielenkiintoisen tilanteen eteen. Johdopäätökset on tehtävä aiemmin dokumentoidun tiedon varassa. Ainoaksi lohdutukseksi jäävät kotiarkistot, jospa niistä löytyisi lisäarvoa asiaan. Onneksi yksittäisiä löytöjä on jo tehty.

Viipurin arkistossa saatava aineisto, jota maassamme ei vielä ole tallennettu. Hankalaksi asiaan tekee se, että siellä oleva ma-

teriaali on suomeksi, mutta arkisto toimii venäjäksi. Arkiset käytännöt arkistossa ovat monimutkaiset erityislupineen ja maksuineen tulkauksesta puhumatta. Ryhmäkäynnit ovat myös vaikeutuneet. Suomalaisista aineistoa saattaa löytäytyä myös Pietarin ja Peteroskoin arkistoista.

Kylänimistössä riittää työsarkaa. Tässäkin työssä kirjallisuus muodostaa lähtökohdan, mutta se ei alkuunkaan riitä. Tietoja puuttuu ja ne ovat osittain ristiriitaisia.

Koulupiiri- ja kyläkirjat ovat avuksi, mutta niissäkin kylien rajat vaihtelevat.

Vanhat lehtiartikkelit, tarinat ja tarinat ovat tervetulleita. Onhan monella muistissa kertomus Sortanlahden ja Hevoskiven yhteydet Konevitsan saarelta ja miten Lahnavalkaman lahnat hävisivät yhdessä yössä. Vastaavia taruja löyty-

nee monesta muusta kylästä.

Työryhmä päätti tehdä aiheesta kolme leikkausta vuosilta 1754, 1818 ja 1937–1939.

Aluksi päätettiin kerätä kaikille pitäjille yhteiset tiedot ja tämän lisäksi pitäjäläiset erityistiedot.

Kahdesta ensimmäisestä vuodesta voitaisiin kirjata myös kyläkohtaiset sukunimet. Myös tämä tutkimus merkitsee sukeltamista arkistojen uumeniin.

Kylätyöryhmään kuuluvat: **Kari Ola**, **Sakkola**; **Harri Laine**, **Metsäpirtti**; **Eeva Malkamäki**, **Rautu** ja **Pentti Warvas**, **Vuoksela**. Pyhäjärven osalta tietoa kerää allekirjoittanut.

KAUKO
HINKKANEN
Pudasrinne 4 A 13
01600 VANTAA
kauko.hinkkanen
@elisanet.fi

Asiantuntijan matkassa

Suvut kohtaavat Karjalassa 29.7.-1.8.

Karjalaisten sukuyhteisöjen liitto, Karjala-lehti, Sukuseurojen Keskusliitto ja Sukuviesti-lehti kutsuvat sukuja, sukuseuroja sekä pitäjaseuroja **Käkisalmeen** yhteiseen **Suvut kohtaavat Karjalassa** -tapahtumaan. Juhlapuhuja on valtioneuvos **Riitta Uosukainen** ja juhlassa esiintyy muun muassa **Sari Kaasinen**.

Metsäpirtti

Hotelli Losevo 29.7.-1.8., 4 päivää
30.7. Metsäpirtti-päivä
Karjalaisten sukuyhteisöjen liiton puheenjohtaja FM Eija Hatakka-Peltosen opastuksella
Bussireitti: Tampere-Akaa-Hämeenlinna-Helsinki-Kotka-Vaalimaa
Lisätietoja: Karjalaisten sukuyhteisöjen liiton puheenjohtaja FM Eija Hatakka-Peltonen, eija.hatakka-peltonen@pp6.inet.fi, p. 050 5125557

448 €

Vuoksela

Hotelli Losevo 29.7.-1.8., 4 päivää
30.7. Vuoksela-päivä
Vuoksela Seuran edustajan Taisto Virkin opastuksella kiertäjälu. **Bussireitti:** Tampere-Valkkeakoski-Hämeenlinna-Tammela-Forssa-Helsinki-Kotka-Vaalimaa
Lisätietoja: Taisto Virkki, taistovirkki@gmail.com, p. 0400 576722

448 €

Lisätietoja:
KARJALAN LIITTO:
Saija Pelvas
saija.pelvas@karjalanliitto.fi
(09) 7288 1715

KARJALA-LEHTI:
Tuula Eskelinen
tuula.eskelinen@karjala-lehti.fi
(05) 5414 631, (05) 5414 600

SUKUSEUROJEN KESKUSLIITTO
Eine Kuusmin,
toimisto@suvut.fi
(09) 4369 9450

Varaukset:

LomaLinja

Puh. 010 289 8100

www.lomalinja.fi

22. helmikuuta 2010

Kiitollisuutta ja onnea arjesta

Kuluneen syksyn ja talven aikana olemme laajalti eri tavoin palanneet 1939 tapahtumiin. Tämä talvi on ollut kylmin pitkiin aikoihin ja myös on ollut osaltaan muistuttamassa niistä olosuhteista, missä rintamalla olleet miehet ja naiset pyyteettömästi palvelivat maataamme, kotijoukot pakenivat vihollista ja yhtä pyyteettömästi sitten ympäri maata muiden suomalaisten tapaan omalla paikallaan suorittivat arjen askareet. Kun sota-ajat olivat ohi, sama pyyteettömyys jatkui läpi koviin jälleenrakentamisen vuosien ja maan teollistamisen ajan, työtä tehtiin ja perhe-elämää elettiin.

Viime syksyn mittaan palattiin useasti tiedotusvälineissä myös Saksojen yhdistymiseen, merkkipäiväsi sekin eurooppalaisesta näkökulmasta. Täältä katsottuna osin tyytyväisenä siitä, että tietyltä kohtalolta meillä välttyttiin, vaikka viime sotien lopputulos Suomen kannalta olikin ankara.

Yhteiskuntarakenteemme ja varallisuutemme on parina viime vuosikymmenenä muuttunut huomasti.

Kun vaurastuimme ja paineet yhteisölliseen samankaltaiseen ajatteluun vähenivät, tilaa on saatu yksilölliselle tyyliä elää ja ajatella. Yhä korostuneemmin, nykyisin jopa yltiöindividualismiin asti, on asennoiduttu niin, että jokaisella on mahdollisuus ja oikeus muovata oma arvomaailmansa ja onnensa ja toimia sen mukaan. Hyvä niin.

Yksilöllisyyden ja oman hyvän etsimisen yhteyteen on lyöttäytynyt myös ikävä kumppani, yksinäisyys, ja sen kumppaniksi hiljalleen on hiipinyt alakuloisuus ja henkinen näköalattomuus. Hyvä on, että työryhmä istuu ja miettii mikä on Suomi-brändi. Työryhmän työn ohessa voisi hiljalleen myös kehkeytyä maassamme keskustelu siitä, mihin arvoihin nojaten tämä suomalaisen, eurooppalaisittain nuoren kulttuurin tulisi suunnistaa. Meille levinnyt median ja viihdekulttuurin välittämä kuva ääriaseikkaluista, äärimenestyjistä, rahakkuudesta lottovoittajineen, maineesta ja itsekeskeisestä elämästä on totuttanut meidät ajattelemaan, että elämän ja arjen sisältö ei ole tässä ja tänään, vaan huomenna ja jossain missä unelmat lopulta täyttyvät. Tottuminen tähän ajatteluun saa meidät hyökkääviksi, katkeriksi ja syytteleviksi. Tämä ajattelun avulla on saatu oikeutus myös asettaa tai hakeutua julkisesti nöyryytettäväksi kaiken kansan edessä. Monet ulkomaille täältä lähteneet ovat kummissaan nykyisen raskaan ilmapiirin tunteesta Suomessa käydessään.

Onnellisuustutkijat sekä omassa maassamme että muualla ovat tulleet samanaikaisesti siihen päätelmään, että onnellisuuden takana on kiitollisuus ja sen tuloksena levollisuus ja kyky elää tässä ja nyt, arjen keskellä. Ihmisen oma arki, työ, terveys, koti ja läheiset, oman elinpiirin ja suvun kuulumiset ja menestys ovat kuitenkin ne elämän tärkeimmät asiat, joista arki rakentuu ja josta on ilo myös muille kertoa, niin meillä kuin kaikkialla maailmassa. Samojen tutkijoiden mukaan kiitollisuudelle on ominaista, että se synnyttää ympäristössäänkin samaa levollisuutta kuin kiitollisella itsellään on, jolloin lopputuloksena on myönteisyys, vastuu, tulevaisuudenusko ja toivo – sama toivo, joka kanto karjalaista kansaa kun sanottiin "Ilo pintaan vaikk' syvän märkänis!"

MARJA HÄRMÄ
Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallituksen jäsen

Karviassa esiteltiin Vpl Pyhäjärveä

Karvian Karjalaseuran kuukausikokous pidettiin 24. päivänä tammikuuta Matkailukeskus Loma-Raisiossa. Karvian Karjalaseura on melko uusi seura Satakunnan piirissä, perustettu 18.12.2005. Seuran sihteeri ja varapuheenjohtaja **Toivo Hannukainen** kertoi, että 1950-luvulla perustettu seura kiihtyi aikoinaan jäsenten ikääntyessä ja poisnuokkuessa. Nuoret siirtyivät opiskelemaan ja työn perässä muualle.

2000-luvulle tultaessa paikkakunnalla asuvien karjalaisten kiinnostus uuden seuran perustamiseen sai tuulta purjeisiin ja niin on kokoonnuttu kerran kuukaudessa. Jäseniä seurassa on runsas 50. Puheenjohtajana toimii **Kari Kontiainen**. Karviaan sijoitettiin aikoinaan monesta Karjalan pitäjistä, pääosin kuitenkin Hiitolasta ja vähäisempiä määriä Pyhäjärveltä, Johanneksesta ja muistakin pitäjistä. Hiitolasta kotoisin oleva Toivo Hannukainen on vuodesta 1947 asunut Karviassa.

Vähäisestä jäsenmäärästä huolimatta Seuran toiminta on vilkasta. Tämän vuoden kuukausikokoukseen pyydetään alustukset asiantuntijoilta kaikista niistä karjalaispitäjistä, joiden jälkeläisiä asuu Karviassa. Kesäkuussa Karvian seurakunnan kanssa järjestetään yhteinen jo perinteeksi muodostunut karjalainen kirkkopyhä. Seura tekee myös kaksi matkaa heinäkuussa Karjalaan. Matkojen vetäjänä toimii **Kari Kontiainen**. Hiitolan pitäjänjuhlat ovat tänä vuonna Porissa ja sinne matkataan joukolla. Pikkujoulua vietetään yhdessä Satakunnan piirin kanssa.

Tammikuun kuukausikokouksessa Vpl Pyhäjärvi oli alustuksen aiheena. Pyhäjärvi-Säätiön hallituksen jäsen **Salme Rintala** esitteli Pyhäjärveä teemalla "Eilisen evakkoudesta – nykypäivän karjalaisuuteen". Viime vuonna tuli talviso-

Karvian Karjalaseuran osanottajia tammikuun kuukausikokouksessa Matkailukeskus Loma-Raisiossa. Keskellä (valkopuseroinen) seuran sihteeri ja varapuheenjohtaja Toivo Hannukainen.

dan syttymisestä 70 vuotta ja sama vuosimäärä meidän karjalaisten ensimmäisestä evakkoon lähdöstä. Tänä vuonna tulee vuorokseen 70 vuotta Karjalan liiton, karjalaisten keskeisen kulttuurikeskuksen perustamisesta.

Pyhäjärveä ja sen koulupiirejä esitellessä Rintala muistutti, että Konevitsan luostarisaari kuului aikoinaan Pyhäjärveen ja siellä oli myös kunnan kansakoulu sotilashenkilöstön lapsille. Talvisodan evakkouden pääsijoituspitäjä oli Alavus, jonne siirtyivät kunnan ja seurakunnan arkistot. Vanhainkoti, sairaala, synnytyslaitos ja lastenkoti saivat tilat Alavuden kouluilta. Asukkaat sijoitettiin Alavuden lisäksi seitsemään Pohjanmaan pitäjään. Mielialat niin evakoilla kuin vastaanottajilla olivat moninaiset, joista oli esityksessä runsaasti esimerkkejä.

Jatkosodan jälkeen pyhäjärveläinen maatalousväestö siirrettiin 13 satakuntalaispitäjän alueelle. Vuonna 2008 tuli kuluneeksi 60 vuotta Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön perustamisesta. Kerran kuussa ilmestyvä Vpl

Pyhäjärvi -lehti on ilmestynyt jo 55 vuotta. Tässä tiivistetysti pääkohtia esitelmästä.

Kari Kontiainen totesi esittelyn jälkeen, että heidän kesäisen Karjalan matkan yöpymiset ovat Pyhäjärven Lomarannassa, joten nyt myös konkreettisesti tutustutaan Pyhäjärveen.

Tilaisuudessa oli myös pyhäjärveläisiä. **Maija Yli-Paavola o.s. Peltola** Soranlahdesta on vuosikymmenet asunut Karviassa. Edesmennyt **Toivo Härmäläinen** Vernitsalta on poissa, mutta hänen viisi lastaan perheineen asuvat Karviassa. Lapsista 42-vuotias kouluttaja **Merja Hulkko o.s. Härmäläinen** on todellinen vaikuttaja. Hän istuu toista kautta Karvian kunnanvaltuustossa ja myös kunnanhallituksessa, on kirkkovaltuuston ja kirkkoneuvoston jäsen ja paljon muuta. Mukana oli myös **Tuija Ala-Karvia** os. Leppänen Parkanosta. Hänen sukujuuret Konnitsassa.

Tarinatuokion päätteeksi **Kirsti ja Marja Tupala**

esittelivät Matkailukeskus Loma-Raison toimintaa ja tiloja. **Raimo Soikkeli** perusti 10 vuotta sitten matkailukeskuksen karjalaisen asutustilan pihapiiriin. Navetasta remontoitiin ajanmukainen hotelli, johon voi majoittua 23 yövierasta. 80 hengen ravintolasali on suosittu juhlapaikka ympäri vuoden. Ulkona korsusauna ja uimalammikko muuttuu talvella avannoksi sekä vieressä myöskin Kauhaneva-Pohjankankaan luonnonkaunis kansallispuisto, joka toimii ulkoilu- ja paikkana niin kesällä kuin talvella.

Muutaman lehmän asutustila antoi sodan jälkeen elannon hiitolalaiselle Soikkelin perheelle. Nyt navetassa hoidetaan lehmien sijasta maatilamatkailijoita ja muita pitojen juhlijointa ja elanto tulee toisenlaisesta yritystoiminnasta. Karjalainen jalanjälki ja luovuus näkyy monella tavalla niin Karvian kunnalliselämässä kuin yrity maailmassa, mutta niihin palataan myöhemmin.

SALME RINTALA

Äetsän Karjalaseuran kuulumisia

Äetsän Karjalaseura piti syyskokouksensa Kinnalan Koukulla 29.11.09. Yhdistyksen uudeksi puheenjohtajaksi valittiin **Markku Pärssinen** ja varapuheenjohtajana jatkaa **Juha Tanninen**.

Nykyinen puheenjohtaja **Marja Koukku** on toiminut yhdistyksen sihteerinä 12 vuotta ja puheenjohtajana kaksi viime vuotta. Hän jatkaa edelleen hallituksessa ja muut hallituksen jäsenet ovat **Matti Ahvonen**, **Keijo Huuhka**, **Tuija Kaasalainen**, **Seija Lehtimäki** ja **Leevi Orpana**. Tilintarkastajiksi valittiin **Orjo Pärssinen** ja

Eila Jokela ja varalle **Eila Pärssinen** ja **Paavo Pohjolainen**.

Tämän vuoden toimintasuunnitelmassa on mm. yhteislauluilta Kiikoisissa ja rantasaunailta sekä karjalaisen perinteen vaaliminen muistena virpomisen ja rotinat. Vammalan, Huittisten ja Äetsän Karjalaseurat järjestävät vuosittain kukin vuorollaan kalakilpailut, hengellisen juhlan ja kyykkäkilpailut. Äetsän vuoro on ensi kesänä järjestää kyykkäkilpailut ja kisoja ennen järjestetään kyykkäharjoituksia.

Yhdistys osallistuu Kar-

jalaseurojen Liiton Satakunnan piirin toimintaan sekä Karjalan Liiton toimintaan. Ensi kesänä on Karjalaisten Suurjuhlat Helsingissä ja sinne on tarkoitus osallistua isolla joukolla.

Kokouksen jälkeen katsottiin Alakylän Pyrintö Ns:n perinnetoimikunnan lahjoittama video, jossa on kuvattuna vanhoja pyhäjärveläisiä työtapoja. Videon katselu toi mukavalla tavalla mieleen vanhoja tapoja ja nimikkeitä eri työvälineille, kuten esimerkiksi sapilaat.

MARJA KOUKKU

Kalevalaa Karjala-talolla

Kalevalan ja karjalaisuuden päivää vietetään Karjala-talolla Helsingissä su 28.2. klo 17. alkaen. Juhlintoa siivittävät Kalevala-aiheiset musiikki- ja tanssiesitykset sekä päivään liittyvät puheet ja esitelmät. Juhlapuheen pitää Karjalan Kielen Seuran pj. arkipiispa **Leo**. Dosentti **Pentti Paavolainen** käsittelee **Jaakko Juteinia** ja kalevalaista runoutta.

Uudessa Kalevalassa ja Kantelettaressa runoja myös Pyhäjärveltä

Ensimmäinen Kalevala **Elias Lönnrotin** toimittamana ilmestyi 1835. Neljätoista vuotta myöhemmin Lönnrot lisäsi Kalevalaan runsaasti kansanrunoja ja näin syntyi Uusi Kalevala 1849. Tänä vuonna ensimmäisen Kalevalan synnystä tulee 175 vuotta.

Suomi on siitä harvinaisen maa, että se on ainoa valtakunta maailmassa, jossa kansalliseepoksella on oma juhlapäivä. Kalevala on kokonaisuudessaan käännetty 60 kielelle.

Ensimmäisen Kalevalan aineiston Lönnrot keräsi pääosin Vienan-Karjalasta ja Inkeristä. Karjalan Kannas jäi vähemmälle huomiolle ja Lönnrot hieman epäili, josko siellä laulupe- rinnettä enää löytyykään. Lönnrot teki useita matkoja ja kymmeneltä matkaltaan (1841-1842) tosin kirjoitti käyvänsä katsomassa maata ja kuulemassa kieltä Käkisalmen seudulla ja Viipurin ympäristössä. Aie ei kuitenkaan toteutunut.

Karjalan Kannas oli kuitenkin rikas kansanrunoistaan ja lauluistaan, joista myöhemmät runonkerääjät saivat vahvaa näyttöä. Varhaisimmat Etelä-Karjalan kalevalaisen muistiinpanot löytyvät käräjäpöytäkirjoista. Vuonna 1685 pantiin Pyhäjärveltä muistiin tulen luku

"Kyyhkylänen kämbyläinen, kuka tielle on neulan andnyt. Palavan tulisen neulan. Kyllä sun pistä pitä."

Vuonna 1687 kirjuri talletti Sakkolasta käärmeen pistoon tarkoitetun loitsun, jossa pyydetään, että Herra Kiesus ottaisi mettä Mettolasta ja toisi simaa suusaan käärmeen repimään reikään. Sakkolalainen esittäjä kertoi oikeudelle käytäneensä 20 vuotta loitsua, josta oli sitten joutunut tuomarin eteen.

Runonkeruumatkat Kannakselle

Vuonna 1846 **R. Polen** ja **Z. Sirelius** olivat runonkeruu matkoilla Etelä-Karjalassa. Sireliuksen silloin kokoamia runoja on talletettu mm. 22 runoa Pyhäjärveltä. Näiden kerääji- en kokoelmia Lönnrot käytti Uuden Kalevalan kokoonpanossa, mistä todistuksena käsikirjoituksessa on nähtävissä vielä tänä päivänä Lönnrotin sivunkor- kuiset merkitsemiset.

Vuonna 1847 Suomalaisen Kirjallisen Seuran stipendiaatit tekivät retken Kannaksen sydänseutuihin, joista **D.E.D Europaeus** kirjoitti: "Näitä paikkoja tähän asti ei ole pidettykään runon pesinä, mutta yhtä hyvin voisi koko Inkerin- maata ja sen likipaikkoja Suomen puolella eriomat- tain Käkisalmeen päin kut- sua miltei niin hyväksi ru- non pesäksi kuin parhaat paikat Venäen Karjalassa."

Hiukan myöhemmin **H.A.Reinholm** yhdessä **K.M. Forsbergin** kanssa läksi Laatokan länsirannan

pitäjiin. He saivat Sakko- lasta peräti 280 runoa ja 10 satua. Pyhäjärveltä 12 ru- noa ja lisäksi 11 runoa joko Pyhäjärveltä tai Sakkolasta.

Vuonna 1853 **Aug. Ahlgvist** innostui Kannasta kiertämään matkatoverin- aan **Kaarlo Slöör**. Ahlg- vistin saalis oli 464 laulua, joista 200 Pyhäjärveltä.

Saaliin laadusta Ahlgvist kirjoittaa matkakertomuk- sessaan: "Vanhoja runoja eli niiden kaltaisia ei eteläi- sessä osassa Viipurin lää- niä löydy muualla kuin Pyhäjärven, Sakkolan ja Raudun pitäjissä."

Näiden pitäjien runorik- kautta hän kuvailee näin: "Niin pian kuin vaan astut jalkasi näiden seurakuntien rajan sisään, tulee vanhan- aikainen runo-laulu vastaa- si yhtä täyteläisenä, yhtä suloisena kuin Pohjois- Karjalassakin. Nämä seu- rakunnat eivät jää yhtään järelelle Ilomantsista tässä asiassa."

Kannaksen suurimpana runonkerääjänä on tietysti mainittava pastori **Neovius** Sakkolasta, joka varsi- naisesti löysi **Larin Paras- ken**, Suomen ja kenties koko maailman parhaim- man runonlaulajan, joka on jälkipolville jättänyt 1343 runoa käsittävän runoaa- teiston.

Näiden lisäksi Neoviuk- sen kokoelma sisältää Sak- kolan, Pyhäjärven, Räisä- län, Raudun, Hitolan ja Kirvun pitäjistä 656 van- hempaa runoa ja 358 uu-

dempaa laulua. Luonnolli- sesti Sakkolan pitäjä oli eni- ten edustettuna.

Pyhäjärven lauluperinne

Pyhäjärvelläkin ennen van- haan laulettiin kaikissa elä- mäntilanteissa. Arkisissa päivän askareissa, lasta lie- kultaessa, nuotan vedossa, häissä ja hautajaisissa. Iltai- sin kokoonnuttiin pitämään "ehtaa" ja laulut soi.

Pidettiin myös laulukil- pailuja eri kylien kesken, jolloin yritettiin laulaa toi- set kyläläiset "suohon". Laulukilpailuissa taisteltiin hengen asein ja voittajaksi saattoi selvitä vain siveel- lisen ryhdin omaava henki- lö joukkueineen, sillä lau- lun aiheiksi otettiin etu- päässä vastustajain moraa- liset hairahdukset.

Pyhäjärven Historiassa **Impi Wiika** kertoo näin: "Oli muutamia erikoisen hyviä laulajia, jotka aina py- syivät tilanteen tasalla. Ylä- järvellä mainitaan sellaise- na eläintenparantaja **Vilp- pu Henttosen** äiti, jonka piti tarpeen tullen laulun mahdilla puolustaa kylä- kunnan kunniaa. 1800-lu- vun loppupuolella vietet- tiin kylässä häitä, jolloin morsian oli tuotu Porsaan- mäeltä. Porsaanmäkeläiset soimasivat laululla yläjär- veläisiä. Ajan pitkään nämä eivät jaksaneet pitää puoli- aan, vaan näyttivät joutu- van alakyynteen. Silloin vai- ka oli keskiyö, täytyi käydä herättämässä Henttosen

Kalevalan juhlavuoden tunnuksen ”Kalevala palaa” on suunnitellut graafikko **Markus Itkonen**. Tun- nus kuvaa eepoksen elinvoimaisuutta, sen moniin maailman aatteellisiin ja ilmansuuntiin leimahtele- via teemoja sekä niistä tehtyjä tulkintoja. Tunnus muistuttaa myös juhlavuoden teemasta ”Mieleni Kalevala”. Sekin korostaa Kalevalan tul- kinnallisuutta ja rohkaisee runoelman lukijoita teke- mään siitä omia tulkintoja. Kalevalaseuran kotisivuilla www.kalevalaseura.fi on mm. tietoa 175-vuotisjuhlavuoden tapahtumis- ta. -TV

mummo apuun. Tämä jo tullessaan lauloi:

”Porsoameä poja poloiset, its pükais piteliit, tän toivat tähtehiese.”

Siihen loppuivat por- saanmäkeläisten uhot.

Kannaksen laulut avar- tavat ikkunan menneeseen maailmaan, erilaiseen mut- ta kuitenkin pohjaltaan tut- tuun, muistuttaen Lönnro- tin sanoin, että ”mieli, aja- tukset ja mielenvaikutuk- set kaikkina aikoina ja kai- killa ihmisillä enemmiten ovat yhtä laatua”.

Laulut antavat mahdolli- suuden ymmärtää, miten elämänilo saattoi vallita, vaikka maa ei ollut viljavaa eikä rikkautta ollut. Samal- la niihin on säilötty jo ka- donneen kulttuurin henkis- tä pääomaa, menneiden su-

kupolvien ajatuksia, joita ei koskaan pantu paperille, tietoa arkipäivän asenteista ja kulttuurin valtaväylistä, myös tutkimuksen suures- ta kysymyksestä, miten ha- jallaan olevien kylien perinteestä muotoutui Kan- naksen omintakeinen kult- tuuri.

SALME RINTALA

J.K. Metsäpirtissä synty- nyt isoäitini **Aune Hatak- ka** o.s. **Hyytiä** tapasi nuo- ruudessaan usein Larin Pa- rasken, oli hänen hautajai- sissakin. Kertoi, että vaik- ka Paraske-paran loppuelä- mä oli kotinsa menettänee-nä surkeaa köyhyyttä ja sai- rautta, niin sanat suihki, kieli lauloi loppuun asti. - S.R.

Laulun ja soiton Kalevalaa juhlitaan Tampereella 28.2.

Kalevalan päivänä, sunnuntaina 28.2.2010 järjes- tetään Tampereen Sampolassa tapahtuma Lau- lun ja soiton Kalevala, ja laitetaan pystyyn myös Kalevalan päivän kirjamessut.

Karjalaisseurojen Tampereen piirin järjestä- mässä tilaisuudessa esiintyvät mm. kirjailija **Laila Hirvisaari** ja Karjalan Liiton varapuheenjohtaja **Risto Kuisma**. Puheiden, laulujen, soiton ja karjalaisten tanssien iloittelua juontaa **Raita Kar- po**. Tilaisuus alkaa kello 14, osoitteessa Sam- monkatu 2.

Jo aamuyhdeksältä avautuu Kalevalan päivän kirjamessut, joissa tarjolla on mm. aktikvaarisia ja Karjala-aiheisia kirjoja, lehtiä, kortteja, cd- ja dvd-tallenteita. Lisäksi paikalla on Karjalan kirk- kotaulujen myyntinäyttely. Laila Hirvisaari ker- too Imatra-sarjasta ja muista kirjoistaan.

Kirjamessuilta voi vielä kysellä vapaita myynti- pöytiä (30 euroa) **Pirjo Kiialalta**, p. 044 281 5047 tai pirjo.kiiala@luukku.com. Kirjamessut kestävät klo 9-16. Koko tapahtuman ajan on avoimin piirakkakahvio. -MRT

Eräs karjalainen runoilija Vanhat palstat puhuvat

50-vuoden takaa Vpl. Pyhäjärvillehti helmikuu 1960. Kooste: Reino Äikiä

Meillä, Pikonmyllyllä Pyhä- järvellä, vieraili yli kymme- nen vuoden aikana eräs metsäpirttiläinen mummo. Nimitimme häntä ”Aune- mummoksi”, nyt jo ajasta siirtynyt. Hän oli ennen so- taa jo yli 70-vuoden ikäi- nen.

Hänen nimensä oli **Aune Kaukanen** o.s. **Leppänen**. Jos oikein muistan, hän oli alkujaan Raajan kylästä. Hän oli hyväsydäminen, herttainen vanhus jolla ru- nosuoni hersyi kuin itses- tään. Miellyttävää oli kuun- nella hänen puhettaan. Hän- nen maailmansa oli meidän mielestämme suppeampi kuin mitä me nykyajan suu- ren kiireen ja hälinän ihmi- set ajattelemme. Hän sa- noi. ”Minä olen ikäni tätä maata kiertänyt, kulkenut Metsäpirtin, Sakkolan ja Pyhäjärven väliä”.

Sitä väliä hän kulki tyttä- riensä luokse, joista toinen oli Haitermassa (**Kuisman Mari**) ja toinen Montrualla (**Topi Tannisen** vaimo

Anni). Niillä matkoilla hän kulki meilläkin, poiketen äi- tiäni tervehtimässä. Hän joka ei ollut paljon mat- kustanut, kertoi suurena ta- pahtumana sairaalassaolo- aan Viipurissa. Hän sanoi monta viikkoa ”potkineen- sa” niitä sairashuoneen ”nuttuloi”. Sillä olostaan hänellä oli paljon kerto- mista. Hän oli työssä ahke- ra ihminen ja monta kertaa oli meilläkin auttamassa pyykkitouhussa ja siivouk- sessa.

Useimmiten kuitenkin hyvänä vieraana, kertoen kaikkea maan ja taivaan vä- liltä. Hänellä oli erikoista elämännäisyyttä. Hän sanoi mm: ”tee työtä uskolliset, Jumala auttaa ihmeelliset”. Monet hyvät neuvot ja ope- tukset me häneltä saimme.

Hänen henkistä rikkaut- taan osoittavat hänen mo- net runonsa ja lukunsa. Hän kertoi, että kerran tu- livat herrat Helsingistä asti häneltä runoja keräämään. Mutta hän ei lukenut heille

runojaan. ”Olisivat vieneet minutkin, niin kuin veivät **Larin Parasken** mukanaan Helsinkiin.” Sellaiseen hän vaatimattomana luonteena ei suostunut.

Pahoittelen nyt, etten pyytänyt saada kirjoittaa hä- nen runojaan muistiin. Yksi hänen runoistaan on kum- minkin muistissani säilynyt. Runon nimi on kahvilaulu:

Oi sie, kahvi kaunis juoma raskas rahoje surma. Alko enne Aasiassa kasvo maassa kaunihissa.

Tuosta alkoivat osata keitteä jaloimma juoma. Keittiü herrat herkuksies, sinipiät siivoksies.

Keitti kerra Suome herra, jol nappiloi nutussa, silmät saippual silastu, käet pesty puhtabaksi.

Eipä tuota ennen tehty, viina ol vieroä varan. Ruokana rukkiine leipä, silakkainen särpimenä.

Vielä paukuu se vasara. Avesuonis aika lailla, kahvinjuojan kartanolla viijjeä viimene vasikka, ainuva emännä lebmä.

Isännäl’o huonot housut, emänl’o paikkapaita. Tuva katto turvallansa, läevä katto länkäällensä, samate o sauna katto

Runo kuvaa silloisia ai- koja, jolloin kahvikin oli suuren ylellisyyden merkki ja sen käyttö johti taloudel- lisen aseman horjumiseen, aina pakkohuutokauppaan asti. Silloinkin sykki Karja- lan sydän. Silloinkin siellä kasvoi jaloja kansannaisia, jotka puhuivat runoin ja lauluin lapsilleen. Puhuivat Jumalan ihmeellisestä avus- ta. Heistä yhtä, Aune Kau- kasta olen yrittänyt tässä kuvata.

Pyhäjärveläisiä tervehti- en

RAUNI JALO
Hamina, Myllykylä

Rakkaamme

**Elsa
AHVONEN**

o.s. Tyynelä

s. 16.09.1917 VPL Pyhäjärvi
k. 30.12.2009 KiikoinenKiittäen ja kaivaten
Eila perheineen
Taisto perheineen
Raija perheineen
sukulaiset ja ystävät*Kun käsi äidin kädestä raukeaa
kerran viimeisen.**Suru lapsen ottaa omakseen
ikävä painaa polvilleen.**Vaan kauaksi et meistä lähtenyt
sydämemme on kotisi nyt.**Soita tuuli, kerro ikävämme,
uni kaunis anna mummollemme.***Lastenlapset ja lastenlastenlapset**

Siunaus toimitettu 23.1.2010.

Lämmin kiitos osanotosta.

Kiitämme kaikkia äidin hoitoon osallistuneita.

Rakkaamme

Rauha LÄÄTIs. 23.8.1921 Vpl Pyhäjärvi
k. 31.1.2010 KokemäkiKaivaten
lapset perheineen
sukulaiset ja ystävät*Kun aamu saapui,
niin matka päättyi,
ja uneen uuvutti väsyneen.
Ei tunnu tuska, ei vaiva mainen,
on rauha sydämessä nukkuneen.*

Siunaus toimitettu. Kiitos osanotosta.

Kiitämme Kokemäen terveyskeskuksen henkilökuntaa
äitimme hyvästä hoidosta.Äitimme, mum mumme,
isomum mumme**Varpu
Pakarinen**s. 24.09.1922 Räisälässä
k. 08.12.2009 Tampereella*Oli sinulla sydän lämmin ja hellä,
oli siellä paikka meillä jokaisella.
Paljon et pyytänyt, kaikkiesi annoit,
meidä muistit ja huolta kannoit.
Muistosi kaunis voimaa antaa,
surun raskaan hiljaa kantaa.*Rakkaudella muistaen
Sakari perheineen
Hannu perheineen
Harri perheineen
Tarja perheineen
lastenlapset perheineenRakkaamme on siunattu läheisten läsnä ollessa.
Lämmin kiitos osanotosta suruumme.

www.vplpyhajarvi.fi

Kirkonsanoma**Riemuvoitto**

Vanhan äitini (91 v.) muisteluista olen ymmärtänyt, että Pyhäjärvellä hiihdettiin paljon. Talvet olivat kunnan talvia. Hiihtokilpailuja oli koulussa ja muualla. Niihin myös osallistuttiin riemurinnoin. Voittopalkinto ei aina ollut pääasia.

Joka kerta kun hiihtoa televisiosta katsotaan, äitini intoutuu kertomaan oman kuningas hiihtonsa koulunsa maastossa Vernitsalla. Uupuneena hiihtäjätyttö vaipui hangelle maallisissa. Siitä opettaja kantoi hänet sisälle kouluun kuumalle mehulle. Se hiihto on säilynyt mielessä, sijoi-

Raamatussa ei hiihtämisestä kerrota, mutta muuten kulkemisesta sitäkin enemmän. 40 vuoden korpivaellus Egyptin orjuudesta luvattuun maahan on muistissa kouluajalta. Luvattu palkinto saavutettiin, mutta matka oli raskas.

Itselleni vuosikymmenten kuluessa merkitykselliseksi noussut Raamatun kohta, ei sekään liity hiihtoon, mutta kylläkin perille pääsyyn ja voittoon:

”Mutta kaikissa näissä ahdingoissa meille antaa riemuvoiton hän, joka on meitä rakastanut. Olen varma siitä, ettei kuolema eikä elämä, eivät enkelit, eivät henkivallat, eikä mikään

nykyinen eikä mikään tuleva eivätkä mitkään voimat, ei korkeus eikä syvyys, ei mikään luotu voi erottaa meitä Jumalan rakkaudesta, joka on tullut ilmi Kristuksessa Jeesuksessa, meidän Herrassamme” (Room 8: 37-39).

Oivalluksen ajankohta 40 vuotta sitten liittyi saarnaajapersoonaa Samuli Kytö-mäen näitten jakeitten sananselitykseen Vammalan vanhassa rukoushuoneessa, jossa olin häntä nuorena pappina kuuntelemassa.

Varmuus voitosta ei ole mitenkään omaa ansiotani eikä varmista minkään kaltaisilla ponnistuksilla. Minut on ”kannettu sisään”

tähän voittoon. Tämä on sananselityksellinen täsmäkäännös alkukielestä. Siitä saarnaaja oli varma.

Jos joillekin ”kantajille” tästä voitosta on kiitoksia sanottava, suuntaan ne vanhemmilleni. Kristuksen lahjavanhurskautta kuvaavassa valkoisessa kastepuvussa he ovat ”kantaneet minut sisälle” elämäni tärkeimpään kohtaamiseen. Siinä taivas julistettiin kohdallani avoimeksi. Taivasta ei ainoastaan luvattu, se annettiin.

”Olen kastettu, olen pelastuva” – mikä riemuvoitto!

RAIMO VUORISTO

Kuolleita**Muistoissamme
Keijo Karkiainen**
24.09.1929-07.01.2010

Isämme **Keijo Karkiainen** syntyi vuonna 1929 Pyhäjärven Sortanlahdessa Karkiaisenmäellä. Vanhemmat olivat **Emil** (1899-1957) ja **Hilma** (1903-1978) o.s. **Hatakka**. Isällä oli kuusi vuotta vanhempi veli **Gunnar**, joka menehtyi 2008.

Sodan jaloissa

Kymmenvuotiaana isällä alkoi ensimmäinen evakomatka, joka suuntautui Kuortaneelle. Sinne hän matkasi yhdessä äitinsä kanssa Käkisalmen ja Alavuden kautta.

Gunnar-veli jäi Sortanlahdelle kaupan hoitajaksi. Emil-isä oli rintamalla, jossa hän myös haavoittui.

Takaisin Karjalaan isä pääsi keväällä 1942 koulun päättyttyä. Kotitalo toimi kuitenkin joukkosidon-tapaikkana ja asunto löytyi naapurista Järvisiltä.

Toinen ja lopullinen evakkoonlähö tapahtui juuri ennen juhannusta 1944. Juhannus vietettiin Torsonsalossa. Isä käveli karjanajajana yli 350 kilometrin matkan Joroisiin. Sieltä päästiin junalla Jyväskylään ja edelleen taas jalkaparikassa Korpilahdelle.

**Uusi elämä
Ikaalisissa**

Isä tuli kesällä 1947 Ikaalisten Vatulaan, jossa hän tapasi tulevan vaimonsa **Eila Alajoutsin**. Isä muutti seuraavana vuonna asumaan Myllykartun Mettälään. Lähistöltä perhe osti metsätilan, jonne alettiin perustaa uutta kotia.

Isä ja äiti vihittiin vuonna 1950. Yhdessä he kuokivat peltua ja rakensivat tulevaisuutta. He saivat viisi lasta nopeaan tahtiin.

Isä huolehti meidän liikunta- ja leikkimistarpeista erittäin hyvin. Isä oli positiivinen ja iloinen ihminen. Hän oli hyvä käsistään ja auttoi naapureita rakentamisessa ja muissa tehtävissä. Isä oli hyvä laulamaan ja tanssimaan. Gunnar-setä soitti haitaria ja toi haitarin aina mukanaan meille. Oli miellyttävää seurata heidän musisointiaan.

Lapsista **Markku, Margit, Pirjo-Riitta** ja **Harri** asuvat Ikaalisissa. Toiseksi vanhin **Pertti** perusti perheen Ruotsin Södertäljeen. Lastenlapsia isällä ja äidillä on seitsemän ja neljätäkin sukupolvea on tällä hetkellä jo kuusi kappaletta.

ta. Lapsista Markku toimii nykyisin Ikaalisten Karjalaseuran puheenjohtajana.

Käynnit Karjalassa

Vanhempamme kävivät isän syntymäseudulla kolme kertaa vuosina 1997-1999. Samalla käytiin myös Viipurissa, Pietarissa ja Käkisalmissa.

Isän vanha syntymätalo on jossain vaiheessa palanut ja tilalle on rakennettu venäläistyyppinen omakotitalo. Siinä asuvilta ihmisiltä vastaanotto on aina ollut ystävällinen.

Loppuvaiheet

Viimeisinä vuosina isällä oli vaikeaa. Äitimme ja veljemme Pertti sairastuivat. Pertti menehtyi vuonna 2007 ja äidin sairaus pahe-

vuonna 2008 ja äitimme viime vuoden elokuussa. Isän ikävä oli kovaa. Isä ei jaksanut enää elää.

Kuitenkin vielä joulun aikaan ja vuoden vaihtuessa isä oli melko pirteä. Isä nukahti päivälleen kolme vuotta Pertin kuoleman jälkeen. Isä toivoi näkevänsä uuden vuosituhannen ja hän ehti hetken aikaa nähdä myös uutta vuosikymmentä. Isä nukahti sinne, minne halusikin; omaan sänkyyn omassa kodissa Ikaalisissa.

”Ei aukene tuttu ovi, ei saavu keinuun istujaa, joka kuunteli säveltä tuulen, pihapuunkin sirkuttajaa. Se istujan sija on tyhjä, kotipihakin vailla kulkijaa.”

PIRJO-RIITTA
KARKIAINEN**Pyhäjärvi-tuotteita saatavana**

* **Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön 60-vuotishistoriikki.** 136 sivua, runsaasti valokuvia ja muisteluja niin säätiön alkua ajoilta kuin eri paikkakunnilla pidetyistä juhlista ja muista pyhäjärveläisten tapahtumista. Hinta 20 euroa + postikulut.
* **Isännänviiri** (suunniteltu Kaarle Viika) 350 tai 450 cm. Hinta 75 euroa + postikulut

* **Vpl. Pyhäjärvi pöytästandaari** (suunnittelu Kaarle Viika) jälleen saatavana hinta 40 euroa + postikulut.
* **Reino O. Kukko ja Kaarle Viika, Vpl. Pyhäjärvi** v. 1989 ilmestynyttä kuvateosta edelleen saatavissa. Runsaan kuvamateriaalin lisäksi kirjassa on laaja historiaisuus entisestä kotipitäjästämme sekä

murresanasto selityksineen. Hinta 25 euroa + postikulut.
* **Kari Uusitalo ja Mauri Vanhanen Kaiku-urheiluseuran historiikki.** Hinta 10 euroa + postikulut.

* **Tilaukset säätiön asiamies** Pirjo Kiiala puh. 044-2815047 pirjo.kiiala@luukku.com

VOIT SÄÄSTÄÄ POSTITUSKULUT, sillä tuotteita on saatavana Tampereelta 28.2.2010 klo 9-16 Sampo-lassa, Karjalaiset kirjamesut/Laulun ja soiton Kalevala -tapahtumasta. Tilaisuuteen on vapaa pääsy.

Merkkipäiviä

Irja Pärssinen 90 vuotta

Tätini **Irja Pärssinen** syntyi 17.1.1920 Vpl Pyhäjärvellä Montruan kylässä **Heikki Jp. Pärssisen** ja **Iida Maria Kaasalaisen** perheen toiseksi vanhimpana lapsena.

Irja oli pikkutyttö, kun perhe muutti Puikkoiisiin **Anni Tihveräiseltä** ostamalleen tilalle. Tyttöjä oli perheessä Irjan lisäksi **Inkeri** (s. 1917), **Aura** (s. 1921), **Kyllikki** (s. 1923), **Helga** (s. 1932) ja **Valma** (s. 1935), poikia pienenä kuollut **Martti** (s. 1925) sekä kaikille siskoille ja vanhemmilleen rakas **Mauri** (s. 1926).

Irja Pärssinen toimi lääkintälottana jatkosodan aikana.

Kansakoulun Irja-täti aloitti Alakylän koulussa ja lopetti Kahvenitssa, jonne vuonna 1932 valmistui koulu. Työtä tehtiin kotona ahkerasti. Irja-täti sanoi, että Auran kanssa oikein kilpailtiin ahkeruudessa. Vuonna 1939 Irja-täti ehti olla puoli vuotta meijeri-harjoittelijanaValkjärvellä.

Kun talvisota alkoi, Inkeri oli jo naimisissa Vilho Kiurun kanssa. Kyllikki ja nuoremmat sisarukset lähtivät evakkoon Alavudelle, minne Ida-mummoni tuli sitten perässä. Heikki-äijä oli siirtoväen asutustehtävissä ja vuosina 1940-41 siirtoväen työhönsijoittajana Alavudella. Irja jäi Pyhäjärvelle yhdessä Auran kanssa. He olivat näin sotatoimialueella hoitaen lehmiä ja mm. pesivät sotilaiden vaatteita.

Talvisodan jälkeen Irja-täti oli jonkin aikaa töissä Vihtavuoren ammustehtaalla yhdessä ystävänsä Jermilän Sirkan kanssa. Sitten kuitenkin hänelle aukeni elämänura hoitoalalla. Irja oli 7.4.-7.10.41 sairaanhoitoharjoittelijana Ähtärin sairaalassa. Lääkintälottana hän oli jatkosodan aikana mm. Kuortaneen invalidi-

kodissa, Seinäjoen sotilas-sairaalassa ja Viipurin sotavankisairaalassa. Sotavankisairaalan oloista hän on ker-tonut erääseen sotavankeja koskevaan lisensiaattityöhön. Lähes vuoden (14.5.43-16.4.44) kesti komennus Kenttäsairaala osasto 25:n palveluksessa Äänislinnan pohjoispuolella, lähinnä Kontupohjassa.

Jatko-sodan jälkeen Irja-tädin kotiperheen evakkotie kulki Pylkönmäen ja Tyrvään kautta Kiikkaan. Täältä Heikki-äijä osti yhdessä sisarensa Sofia Hietasen kanssa Oskuran talon. Irja-täti valmistui apuhoitajaksi Tampereelta huhtikuussa 1948 ja sai heti työpaikan Satalinnasta Harjavallasta. Siellä han sai uskonherätyksen ja Helluntaiseurakunta on ollut hänen kantava henkinen kotinsa. Satalinnan jälkeen 1950-1953 Irja-täti oli apuhoitajana Pikolinnassa Kangasalla (18.6.50-31.10.51) ja Oriveden kunnansairaalassa (1.10.51-30.9.53). Satalinnaan hän palasi vielä kuudeksi vuodeksi ja sitten matkasi Posiolle 16.11.1959.

Irja-tädin nuorin sisko Valma oli Posion vanhainkodin johtaja ja sinne pohjoiseen Irja-tätikin asettui yli 15 vuoden ajaksi toimien apuhoitajana vanhainkodissa. Valma kertoo, että isosisko Irja oli hänelle korvaamattomana apuna työssä ja toimi esim. lomien aikaan hänen sijaisenaan. Kun siihen aikaan asuttiinkin vanhainkodilla, niin Irja hoiti paljon Valman lapsia Riittaa ja Pekkaa. Yhteinen kesämökki Kitkan rannalla oli mieleinen vapaa-ajan-viettopaikka. ”Pikku-Fiiulla” Irja-täti huristeli Posi-

on ja Kuusamon teitä Helluntaiseurakunnan tilaisuuksissa ja kävi muutama kesän autollaan Etelä-Suomessakin. Kesälomillaan hän kävi aina tapamassa Kiikassa isäänsä ja Mauri-veljen perhettä sekä siskojaan Vantaalla, Kauvatsalla ja Merikarvialla.

Irja-täti jäi eläkkeelle Posiolta vuonna 1975 ja muutti asumaan Lahteen, missä hänellä oli ystäviä seurakunnassaan. Äitini Kaarina kuoli äkillisesti vuonna 1977, ja muutaman vuoden Irja-täti kulki junalla Lahden ja Kiikan väliä useamman kerran vuodessa auttaen isäänsä eli äijääni Heikkiä ja omaa isääni Mauria taloudenhoidossa ja siivouksessa. Kypsyi ajatus muuttaa lähemmäksi läheisiä ja niin hän muutti 1980 kesällä Vammalaan. Irja-täti ulkoili paljon ja piti kunnostaan hyvää huolta. Muisti kuitenkin heikkeni viime vuosina ja neljä vuotta sitten Irja-täti pääsi asumaan Dementiakoti Tupahoivaan Vammalaan. Siellä on nyt Irja-tädin koti ja siellä hän viihtyy hyvin saaden parhaan mahdollisen hoidon.

Syntymäpäiväkahvit juotiin Tupahoivassa ja päivänsankari kiitteli tyytyväisenä lauluista, kukista ja lahjoista.

Irja-tädin mielilause Raamatusta on: ”Eilinen ei palaa, huomista emme tiedä, tänään auttaa Herra.”

MARJA KOUKKU
o.s. PÄRSSINEN

Irja Pärssinen 90 vuotta. Kuvassa onnittelemassa nuorin sisar Valma Tuppurainen ja veljen tytär Marja Koukku.

Nuijan varresta

Kansa taisteli ja taistelee edelleen

Lainaan muutamia virkeitä Kunniamme päivät -teoksesta, johon on koottu Päämajan tilannetiedotuksia Suomen sodan 1939-1940 ajoilta. Nuo uutiset olivat sotatalven tärkeimpiä ja niiden tiivistetyt yhteenvedot päivän sotapahtumista jäivät elävänä historiana lähtemättömästi kansamme mieliin.

Päämajan tilannetiedotus 12.2.1940.

Kannaksella jatkuivat vihollisen hyökkäykset helmikuun 11. päivän aikana entistäkin voimakkaampina. Ankarin oli painostus Summan rintamalohkoa vastaan, jossa useampia vihollisdivisiooneja kävi hyökkäykseen runsaan tykistön, hyökkäysvaunujen ja ilmavoimien tukemina. Samanaikaisesti hyökkäsi vihollinen Muolaanjärven ja Vuoksen välisillä järvikannaksilla noin 150 hyökkäysvaunun tukemana. Taistelut jatkuivat.

Taipaleella aloitti vihollisen hyökkäyksen nelituntisen tykistövalmistelun jälkeen. Hyökkäys torjuttiin. Vihollinen yritti jätse kiertää asemamme Suomenlahdella ja Laatokalla, mutta rannikkopatteriemme tuli hajotti vihollisen ryhmitykset.

Vihollisen menetykset päivän taisteluissa olivat suuret, mm. tuhottiin 72 hyökkäysvaunua.

Laatokan koilispuolella torjuttiin vihollisen hyökkäykset kaikkialla. Aittojoella helmikuun 10. ja 11. päivänä käydyissä taisteluissa menetti vihollinen noin 380 miestä kaatuneina ja sotasaaliina saatiin erilaisia aseita.

Kuhmon suunnalla valtasivat joukkomme useita vihollisen pesäkkeitä. Vihollinen menetti yhden hyökkäysvaunun ja noin 700 miestä kaatuneina. Muilla rintamilla ei erikoista mainittavaa.Näin päivälleen seitsemän vuosikymmentä sitten, tuiskussa ja tuulessa, lumessa ja pakkasessa sekä jatkuvissa taisteluiden jännityksissä.

Tämän kirjan sai Isäni kersantti Tauno Kaasalainen yksikkönsä päälliköltä kapteeni Paasolta palveluun Isänmaata Suomen sotaväessä, Rautatiepatterissa helmikuussa 1940 – helmikuuhun 1942. Sen jälkeen Isänmaan puolustaminen jatkui hänen kohdallaan liikekannalle panuissa joukoissa keskeytymättömästi 18. marraskuuta 1944, jolloin hänet kotiutettiin. Sotilaspassiin merkittyjen tietojen mukaan Kaasalainen on ilmoitautunut Huitisten kotiuttamistoimistossa väepeli Liuhalalle 20.11.1944. Siirtoväen huolto Huitisissa on antanut Isälleni joulukuussa 1944 jalkarätkit ja syylingit, villakäsineet ja rukkaset, villapaidan ja lakin, sekä helmikuussa 1945 päällystakin. Viimeinen merkintä elokuussa 1945; kengät ja rätkit. Suomi jäi, vapaus säilyi, mutta kaunis Karjala katosi!

Kun neljä vuosikymmentä sitten, v.1970 palasin Oy W. Rosenlev Ab Porin Konepajalla osastomme luottamusmies Aallon kanssa eräästä palkkaneuvottelusta, totesi hän rauhallisella äänellä: ”Kuule Ykä, kyllä se ihmisen elämä on taistellua kehdestä hautaan”. Näinhän se on tänäänkin, joskin erilaisten ongelmien kanssa. Itämeren suojelu, Suomenlahden kaasuputkihanke, Venäjän liikenteen rajaruuhkat, EU-maataloustuet, työurien pidentäminen, liikenneturvallisuus jne. Tätä listaahan voisi jatkaa lähes loputtomiin. Näin täältä Harjavallasta kirjoitteli

YRJÖ S.
KAASALAINEN
Vpl. Pyhäjärvi Säätiön hallituksen puheenjohtaja

Kuulin, että siellä Suomessa on ollut ihan oikea talvi pitkästä aikaa. Ennen sanoivat että kylmän talven jälkeen tulee lämmin kesä. Toivotaan.

Täällä Yhdysvalloissa oli odotettua lämpimämpi tammikuu. Ennen joulua oli muutaman kerran pakkasen puolella, mutta tammikuu oli koko ajan nollan yläpuolella. On kyllä joskus saatu lunta vielä maaliskuussa. Mutta nyt kevät-kukkaset aukeilevat ja aikaiset kirsikkapuut ovat jo kukassa. Niitä onkin istutettu useiden katujen varsilla. Washingtonin valtion

Ystävänpäivän aikaan

erikoisnimi on iki-vihreä valtio. Kevät kumminkin on erikoisen kaunis, kun on niin paljon kukkivia puita ja pensaita.

Helmikuu on julistettu sydämen kuukaudeksi. Kehoitetaan olemaan sydämelisiä ja erikoisesti hoitaa sydäntään terveellisesti.

Sehän sopiikin, kun esimerkiksi suklaa on huomattu olevan terveellistä sydämelle. Suklaata, suklaata, sitä on tarjolla mitä kauneimmissa pakkauksissa. On tulossa Valentinen päi-

vä (Ystävänpäivä) 14. helmikuuta. Täällä muistetaan ystävää juuri suklaalla ja tietysti se parantaa ainakin särkyneen sydämen, jos tarjoaa esimerkiksi punaisten ruusujen kera. Se on runsain kukkien ostopäivä koko vuodessa. Äitien päivä on toisella tilalla. Minun tyttärenpoika **Ezekiel** on juuri kukkabisneksessä, hän lähettää eniten kukkia Amerikan mantereelle. Minä myös saan kukkia sieltä silloin tällöin. Toivotan teille Hyvää Ystävänpäivää!

Hei – helmikuun 14 päivä on tullut. Kai sinäkin olet sen jo kuullut. Se on tapa ollut jo vuosisatoja vanha. Kukkia, lahjoja ystävälle anna. Nunnat luostarissa sen alkoivat kai. Pyhä Valentine laulut ja lahjat sai. Rukoukset hartaat nousivat täällä. Rauha ja rakkaus, että säilyisi maan päällä. Se on kukkien suuri päivä vuoden. Ystävät saapuu ruusut, orvokit tuoden. Kaikkea kaunista, myös suklaasydämiä. Suukkoja, suukkoja, helliä hyväilyjä. Se on ihana päivä nuorten ja vanhain. Silloin tiedät kuka on ystävä parhain. Joka tervehtii puhtaasta sydäimestä. Mikään maailmassa ei sitä estä.

Terveisin LEMPI KÄHÖNEN-WILSON

KERRO PERHEUUTISET Pyhäjärvi-lehdessä. Julkaisemme joka numerossa tietoja perhetapahtumista, kuten merkkipäivistä, poisnukkuneista, vihityistä ja valmistuneista. Lähetä tiedot toimitukseen, kerro sukujuurat ja laita mukaan myös valokuva. Muistathan kysyä asianosaisilta luvan tietojen julkaisuun, kiitos!

Jenni Puputti ponkaisi puolivahingossa

painonnoston huipulle

Jenni Puputti

- syntynyt 28.6.1986 Nokialla
- yo 2005 Nokian lukio, fysioterapeutti SAMK 2009
- seura: yleisurheilu Nokian Urheilijat, painonnosto Tampereen Pyrintö
- ennätykset:
 - tempaus 80 kg, työntö 92 kg,
 - yhteistulos 171 kg
 - etukyykky 110 kg, takakyykky 2x115 kg
 - penkkipunnerrus 82,5 kg
 - keihäs 48,02
- parhaat saavutukset:
 - painonnostossa: aikuisten Pohjoismaiden mestaruuskisojen hopea (2007), SM hopea (2009, 2006, 2005) ja kulta (2007), EM-kisat 12. (2008 ja 2009)
 - yleisurheilussa keihään nuorten sarjoista muutamia SM-mitaleita, PM-mitaleita ja maaotteluedustuksia

Kun on kuusivuotiaasta asti harrastanut liikuntaa, ei 23-vuotias **Jenni Puputti** ensikädessä ajattele olevansa huippu-urheiluja: treenaaminen on osa jokapäiväistä elämää. Tällä hetkellä hän on Suomen johtavia naispainonnostajia 58-kiloisten sarjassa, ja keihäskin on parhaimmillaan kaartanut yli 48 metriä.

Jenni on Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallinnoimien rahastojen tuorein urheilustipendin saaja. Lähtövalaisuudessa on edessä painonnoston SM-kisat, ja toiveissa myös pääsy EM-kisoihin kahden edellisvuoden tapaan.

Kolmesta kohtaa karjalaiset juuret

– Kyllä minä aika pitkälti itseni karjalaiseksi miellän. Karjalainen olen “kolmesta kohtaa”, summaa Jenni Puputti.

Isovanhemmat isän puolelta **Toivo Puputti** (Pyhäjärvi, Tiitua) ja **Tyyne Puputti** (Rautu, evakossa Pyhäjärvi, Noitermaa), ja äidin puolelta **Kauko Pensasmaa** (Pyhäjärvi, Noitermaa) ja **Eeva Pensasmaa** (Suoniemi, Siuro).

Perhettä tuli evakkoon Mouhijärvelle, missä yhä edelleen on Jennille ja monille muillekin sukulaisille rakas mummola.

– Se on minulle pala Karjalaa. Paljon rakkaita muistoja ja ihanaa yhdessäoloa, juhlapyhien viettoa sukulaisien kanssa. Sukulaisten kanssa meillä on ollut paljon yhteyttä, serkkujen ja pikkuserkkujen kanssa tiedetään hyvin karjalaiset juuremme.

Karjalanpiirakoiden leipomisen hän muistaa jo pikkutyöstä pitäen.

– Leipomispöydän ääreen meidät nostettiin pien-

ten kaulimiemme kanssa. Piirakoita on leivottu aina erilaisiin juhlapöytiin; esimerkiksi viime kesänä serkkuni rippiaisiin mentiin leipomaan.

Jennin kanssa juttellessa karjalaisuutta ei käy epäileminen. Puhetta tulee siihen tahtiin, että kynä saa sauhuta.

Pyhäjärvi-juhlilla Puputtien jälkikasvu on nähty mm. 2008 Mouhijärvellä ja 2009 Nokialla.

– Viime kesän juhlilla oltiin mukana Kaiku -urheiluseuran muistoviestissä; ja toiseksi jäätin! Olin myös hautausmaalla Karjalaisten muistomerkillä airueena veljeni kanssa. Ja juhlilla näkee tietysti paljon sukulaisia ja tuttavuuksia – minä tosin en läheskään kaikkia tuntenut, vaan vähän väliä piti kuiskata äidiltä “hei, ketä noi on”...

Perheen tuki auttaa urheilijaa

Vanhemmat, **Jorma Puputti** ja **Tuula Pensasmaa**, asuvat Nokialla.

– Isä ja äiti ovat aina olleet tärkeitä kannustajia urheilussa. Aikuistuen heidän tärkeytensä alkaa vasta huomata, kiittelee Jenni.

Kotijoukkoihin kuuluu myös isovelji **Joni Puputti**. Oma pesä Jenni on rakentamassa miesystävänsä **Vesa Vuorenmaan** kanssa – urheilijoita hänkin, pelaa mm. kaukalopalloa Porin Kärpissä.

– Poriin muutto sopii minulle ihan hyvin, olenhan siellä opiskellut kolme vuotta lukion jälkeen.

Jenni valmistui viime talvena Satakunnan Ammattikorkeakoulusta fysioterapeutiksi. Tällä hetkellä hän työskentelee Tampereella Hämeenpuiston Cumulus-yhteydessä toimivassa

Go Go -liikuntakeskuksessa personal trainerina eli henkilökohtaisena liikuntaja elämäntapaohjaajana.

– Se on työ, jossa yhdistyy oma ammattini ja harastukseni. Molempia voi hyödyntää asiakkaita palvellessa. Homma on haastavaa, kun asiakkaana voi olla paljonkin liikuntaa harrastanut ihminen tai henkilö, joka ei koskaan ennen ole käynyt kuntosalilla. Omalla positiivisella asenteella pääsee pitkälle asiakkaiden parasta hakiessa – niiden raaviden miestenkin, jotka saattavat arvella tällaisen “pienen tytön” neuvoja.

Paljon voimaa pienessä pakkauksessa

158-senttinen ja 58-63-kiloisissa kisaava kaunis nuori nainen on melkoinen voimapakkaus, vaikkei hänestä ehkä ensi näkemältä painonnostajaa menisi tekemään.

– Aika monet arvuuttelevat, onko lajini aerobic. No hyvä, että edes urheilijaksi tunnustetaan, nauraa Jenni.

Taustalla on pitkä sarka yleisurheilua Nokian Urheilijoiden riveissä. Sieltä lajiksi kirkastui ensin keihäänheitto Suomen ja Pohjoismaiden mitaleille asti. Valmentajansa **Lasse Paanasen** ehdotuksesta hän lipsahti kokeilumielessä painonnoston puolelle. Ensimmäinen esiintyminen SM-kisoissa vuonna 2005 oli melkoinen yllätys paitsi itselle myös kisakumppaneille; tulokas kamppaili heti kultamitalista. Sitä tietä on tullut nuorten suomenennätyksiä, mestaruusmitaleita ja kansainvälisiä kilpailuja.

Painonnostossa hän edustaa Tampereen Pyrintöä. Nykyisin päävalmen-

tajana toimii lajin legenda **Jaakko Kailajärvi**.

– Hän on valmentanut mm. Suomen kaikkien aikojen parasta naisnostajaa, **Karoliina Lundahlia**, ja tietää, ettei naisnostajien valmennus mene ihan saman kaavan mukaan kuin miesten.

Treeniä lähes päivittäin

Jenni treenaa viikoittain 6-10 kertaa, sunnuntai on lepoa tai kevyttä harjoitusta. Huippu-urheilijan päiviin kuuluu kokonaisvaltainen elämäntapojen tarkkailu.

– Syödä pitää hyvin ja terveellisesti. Jos ei syö hyvin, ei koko päiväksi riitä energiaa, mikä taas vaikuttaa harjoitusten onnistumiseen. Omaa kroppaa pitää osata kuunnella; hieman olen viime aikoina kärsinyt selkävaivoista, mutta toivottavasti seuraavat isot kisat menevät hyvin.

Suomenmestaruuksista kilpaillaan Kuusankoskella maaliskuun alussa, ja nämä kisat ovat Jennille näytönpaikka myös huhtikuun EM-kisoja ajatellen. Ne pidetään Valkovenäjällä, Minskissä. Kahtena edellisnä vuotena hän on osallistunut EM-kisoihin Italiassa ja Romaniassa; kummastakin saavutuksena 12. sija sarjassa alle 58 kg.

Kilpailua painonnostaja aikoo jatkaa niin kauan, kun siitä nauttii. Suomessa pahimmat kilpasisot ja treenimotivaation ylläpitäjät ovat Porin Punttikarhujen **Anna Everi** ja Kankaanpään Voimailijoiden **Heidi Harju**.

– Ja on minulla yhä keihäät ja piikkaritkin tallella...

MARJO RISTILÄ-TOIKKA

Mestarinostajan tyylinäytteitä.

Pyhjärven viimeiset kunnallisvaalit v. 1936

Konnitsan äänestys- prosentti lähes 73

Tammikuun lehdessä kerroimme valtuuston helmikuisesta kokouksesta 1940. Ennen tuota kokousta yhdeksäntoista valtuutettua oli kokoontunut päättämään kunnan asioista lukuisissa kokouksissaan.

Miten tuo 1936 valittu kunnanvaltuusto sitten saatiin aikaan? Vaalit pidettiin yksipäiväisinä 4.12.1936. Käksälmen Sanomat kertoivat vaalien tuloksesta todeten sosialistien menettäneen kunnallismiesten vaaliliitolle yhden ja maalaisliitto kaksi paikkaa. Pitäjässä oli 4381 äänioikeutettua, joista äänesti 2334 eli 53,2 %. Äänestysprosentti samoissa vaaleissa koko maassa oli 48 %. Äänimäärän nousu edellisiin vaaleihin nähdn oli 509.

Vaaleissa esiintyi kolme vaaliiliittoa: sosialistien, maalaisliiton ja kunnan yhteinen hyvä vaaliiliitto. Hyväksyttyjä ehdokaslistoja oli 23, joissa yhteensä 72 ehdokasta. Jäljempänä kunkin vaaliiliton saama äänimäärä ja vaaliilitosta valituiksi tulleet edustajat. Numero valtuutetun nimen edessä tarkoittaa vertailuluvun mukaista järjestystä ja pitäjäkartaan on suunnilleen merkitty yhdeksäntoista valtuutetun asuinpaikka.

Sosiaalidemokraattien vaali liitto käytti tunnuksen-
aan: **Sosiaalidemokraatit –
Maanviljelijät Veroa
”Tuomallekin”**. Vaalei-
hin puolue meni kuudella
eri ehdokaslistalla, jotka pi-
tivät sisällään 15 ehdokas-
ta. Vaali liitto sai yhteensä
414 ääntä ja valituiksi tuli-
vat ehdokkaat (5)
kansak. opettaja Otto Kar-
jalainen Yläjärvi, (16) ka-
lastaja Juho Äijö Sortan-
lahti ja (10) muurari Tobias
Huppunen Konnitsa. Va-
ralle valittiin ehdokkaat mv.
Emil Miettinen Haapanie-
mästä, urakoitsija Matti Vii-
puri Konnitsasta ja nahku-
ri August Haapasalo Kivi-
paarinasta.

Maalaisliiton vaaliliit-
to muodostui kymmenestä
ehdokaslistasta, joissa eh-
dokkaita oli yhteensä 45.
Vaaliliitto sai 1349 ääntä ja
valituiksi tulivat seuraavat
ehdokkaat: (1) maanvilj.
Heikki Musakka Salitsan-
ranta, (11) maanvilj. Juho
Äikiä Rotjanlahti, (6) maan-
vilj. Eino Äijö Yläjärvi, (4)
maanvilj. Vihtori Haap-
pasalo Enkkua, (14) maan-
vilj. Tuomas Mikonpoika
Kaasalainen Kunnianiemi,
(8) talollinen Juho Kaasa-
lainen Pöhlölä, (13) talolli-
nen Matti Viskari Porsaan-

mäki, (2) maanvilj. Matti
Pärssinen Kahvenitsa, (17)
maanvilj. Juho Pärssinen
Puikkoinen, (9) maanvilj.
Aapro Luukkanen Kon-
nitsasta ja (18) maanvilj.
Heikki Päiväläinen Orola.

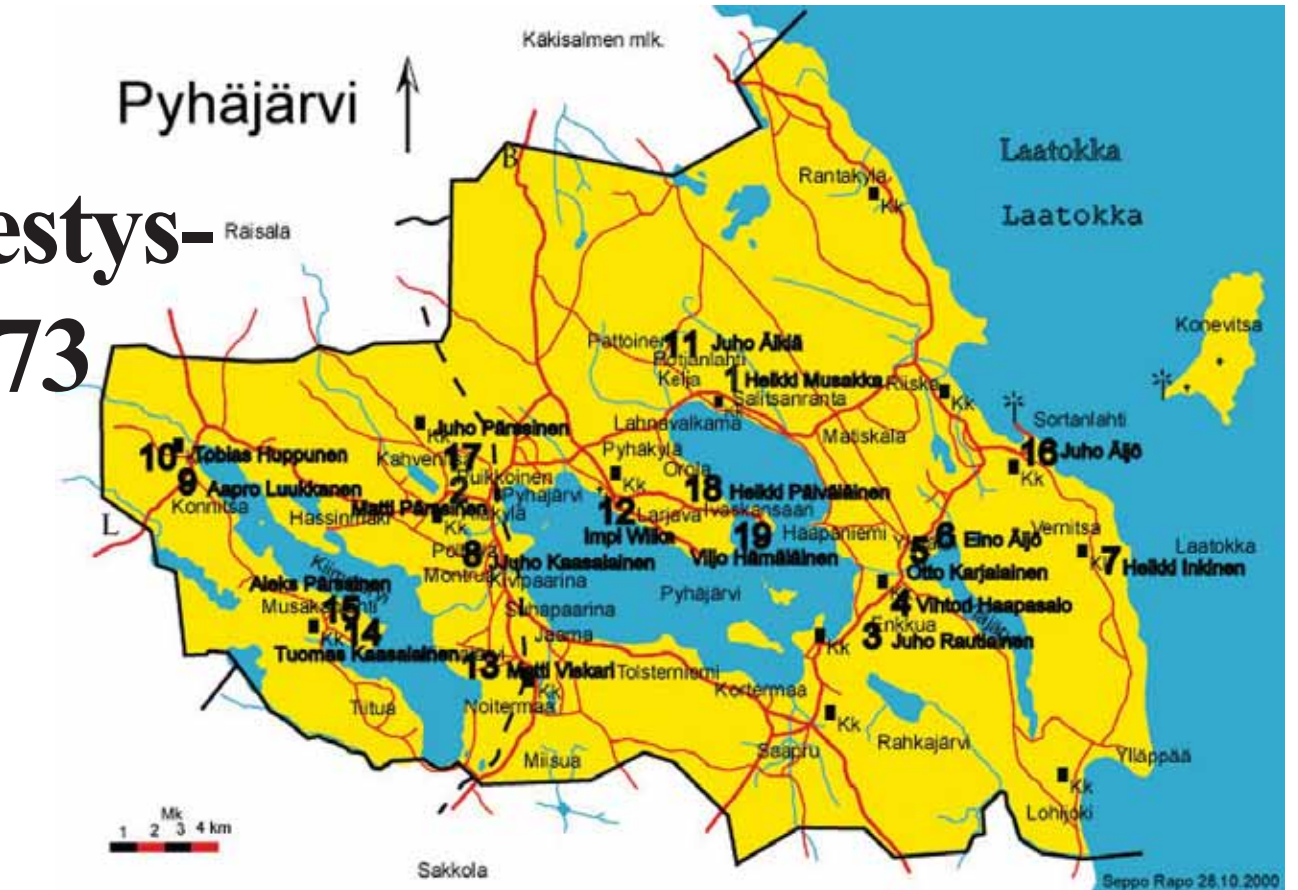
Varajäseneiksi valittiin: mv. Toivo Pärssinen Kelja, mv. Matti Pusa Salitsanranta mylläri Matti Inkinen Yläjärvi, mv. Matti Anttonen Saapru, mv. Tahvo Juonen Musakanlahti, talollisen poika Armas Kaasalainen Hassinmäki, tal. Paa-vo Pelkonen Kuumajärvi, mv. Kalle Viitala Konnitsa, mv. Antti Kaasalainen Valkeamäki, mv. Matti Pärssinen Alakylä ja kamreeri Lauri Pitkänen Pyhäkylä

Kunnan yhteinen hyvävaaliliitto (kokoomus). Tässä vaaliliitossa ehdokaslistoja oli 7, joissa yhteensä ehdokkaita 16. Vaaliliitto sai 563 ääntä ja valituksi tulivat ehdokkaat (15) kons-
taapeli Alex Pärssinen Konnitsa (Kunnianiemi), (7) maanviljelijä Heikki Inkinen Vernitsa, (3) konstaapeli Juho Rautiainen Vernitsa, (19) maanviljelijä Viljo Hämäläinen Ivaskansaa-
ri ja (12) maisteri Impi Wiika Pyhäkylä. Ja varalle met-
sänvartija Heikki Kuronen Sortanlahti, tal. Heikki Hiiri Ylläppää, tal. Juho Ram-
pa Tolsterniemi, Evert Risku Pyhäkylä ja emäntä Ma-
ria Kukko Matiskala.

Näissä kunnallisvaaleissa äänestettiin siis ehdokaslistaa eikä yksittäistä ehdokasta. Kun ns. yhden miehen listan muodostivat lista n:ro 7 Alex Pärssinen saaden 83 ääntä, olivat ne luonnollisesti hänen omia ääniään ja riittivät viemään hänet kirkkaasti omasta vaaliliitostaan valtuustoon. Sen sijaan samoin yksin ehdokaslistalla n:ro 23 ollut maanviljelijä Juho Pärssinen Alakylästä sai 46 ääntä eikä se riittänyt valtuuston edes varajäseneksi asti.

Tämän pitkän valtuus-
kauden aikana valtuuston
jäsenistä kuolivat Juhon
Kasalaisten 23.11.1940, Juhon
Pärssinen Puikkosista 5.4.
1945 ja Tobias Huppunen
8.5.1946. Juhon Kasalaisen
tilalle valtuustoon nousi
Lauri Pitkänen, Juhon Pärssi-
sen tilalle Antti Kasalain-
nen Valkeamäestä ja Tobia-
s Huppunen tilalle Matti
Viipuri Konnitsasta.

Eipä tiennyt kukaan ehdokkaaksi asettunut ja valituksi tullut pyhäjärveläinen, että valtuuston kolmivuotiskausi venyikin peräti yhdeksän vuoden mittaiseksi,

Puolue	1922 Jäsen. %	1924 Jäsen. %	1926-28 Jäsen. %	1931 Jäsen. %	1932 Jäsen. %	1935 Jäsen. %	1936 Jäsen. %
Maalaisliitto	14 58,3	17 70,8	12 63,2	11 57,9	13 68,4	13 68,4	11 57,9
Sos.dem.	6 25,0	3 12,5	4 21,0	4 21,1	4 21,1	4 21,1	3 15,8
Edistysmiel.	4 16,7	4 16,7	- -	- -	- -	- -	- -
Kansal.kokoomus	- -	- -	3 15,8	4 21,0	2 10,5	2 10,5	5 26,3
Yhteensä	24 100	21 100	19 100	19 100	19 100	19 100	19 100

Pyhäjärven kunnanvaltuuston puolueryhmitys eri aikoina (Impi Wiika Vpl. Pyhäjärvihistoria).

joskin muutaman viime vuodelt oli työn rasittavuuden kannalta hyvin vaatimattomia, sillä kunnan asioita hoitivat muut edustajat.

Sain Pyhäjärven kunnan kunnallisvaaleja varten asetetun lautakunnan alkupe-
räisestä pöytäkirjasta kopi-
on Mikkelin maakunta-ar-
kistosta ja siitä voidaankin
lukea erittäin tarkat tiedot.
Kyseinen vaalilautakunnan
kokous pidettiin heti vaali-
en jälkeen 5. päivänä joulou-
kuuta 1936. Lautakuntaan
kuuluivat puheenjohtajana
Juho Pärssinen, varapu-
heenjohtajana Jalmari Pusa,
jäseninä Otto Karjalainen,
Juho Puputti ja Mikko Lap-
palainen.

Kunta oli jaettu eri äänestysalueisiin seuraavasti: **Alakylä**, jossa äänioikeus oli 325 miehellä ja 348 naisella eli yhteensä 673 henkeä ja heistä käytti äänioikeutta näissä vaaleissa 205 miestä ja 173 naista eli yhteensä 378 henkilöä. Äänestysprosentti oli 56,16. **Enkkua**, jossa äänioikeus oli 246 miehellä ja 273 naisella eli yhteensä 519 henkeä. Näistä äänioikeutta käytti 151 miestä ja 135 naista eli yhteensä 286 henkilöä. Äänestysprosentti oli 55,10.

Konnitsa, jossa äänioikeutettuja oli 190 miestä ja 225 naista eli yhteensä 415 henkeä. Äänioikeuttaan käytti 178 miestä ja 154 naista eli yhteensä 302 henkilöä, joista yksi vaalilippu hylättiin Äänestysprosentti oli peräti 72,77.

Konevitsa, jossa äänioikeutettuja oli 46 miestä ja 26 naista yhteensä 72 hen-

keä. Maista äänioikeuttaan käytti 28 miestä ja 15 naista eli yhteensä 43 henkilöä. Äänestysprosentti oli 59,72.

Musakanlahti, jossa äänioikeutettuja oli 134 miestä ja 140 naista yhteensä 274 henkeä. Näistä äänioikeuttaan käytti 97 miestä ja 84 naista eli yhteensä 181 henkeä. Hylättyjä vaalilippuja oli 1 Äänestysprosentti oli 66,05.

Noitermaa, jossa äänioikeutettuja oli 255 miestä ja 283 naista yhteensä 538 henkeä. Äänioikeuttaan käytti 145 miestä ja 112 naista eli yhteensä 257 henkeä. Täällä jätettiin urnaan yksi tyhjä lippu. Äänestysprosentti oli ainoastaan 47,76.

Pyhäkylä, jossa äänioikeutettuja oli 231 miestä ja 282 naista yhteensä 513 henkeä. Äänioikeuttaan käytti 103 miestä ja 116 naista eli yhteensä 219 henkeä. Äänestysprosentti oli todella alhainen eli vain 42,69.

Saltsanranta, jossa äänioikeutettuja oli 201 miestä ja 226 naista eli yhteensä 427 henkeä. Äänioikeuttaan käytti 105 miestä ja 106 naista eli yhteensä 211 henkeä. äänestysprosentti oli 49,41.

Sorsanlahti, jossa äänioikeutettuja oli 262 miestä ja 290 naista eli yhteensä 552 henkeä. Näistä äänioikeuttaan käytti 128 miestä ja 110 naista eli yhteensä 238 henkilöä. Äänestysprosentti oli täälläkin hyvin alhainen eli 43,11. Yksi vaalilippu hylättiin.

Yläjärvi, jossa äänioikeutettuja oli 189 miestä ja 209 naista eli yhteensä 398 henkeä. Näistä äänioikeut-

taan käytti 114 miestä ja 105 naista eli yhteensä 219 henkeä. Äänestysprosentti oli 55,02. Hylättyjä lippuja oli 4 kpl.

Edellä mainitusta selvityksestä voidaan siis todeta, että kun Pyhäkylän, Noitermaan ja Sortanlahden äänestysalueilla ”nukkuvien vaaliliitto” sai runsaasti ääniä, niin sitä enemmän äänestäjät olivat hereillä Konnitsassa ja Musakanlahdes-
sa.

Tarkasti laadittu vaalilautakunnan pöytäkirja antaisi hyvinkin yksityiskohtaisia tuloksia eri äänestysalueiden osalta. Isäni Juhon Äikiä valittiin maalaisliiton listalta n:ro 2. Kyseisen ehdokaslistan henkilöt olivat Heikki Musakka Salitsanrannalta, Juhon Äikiä Rotjanlahdesta, Toivo Pärssinen Keljasta, Matti Pusa Salitsanrannalta ja Juhon Hartikka Pattoisista. Ehdokaslista sai 205 ääntä eli eniten kaikista listoista. Listalla ensimmäisenä ollut Heikki Musakka sai kunnallisvaalien suurimman vertailuvuon eli kaikki maalaisliiton saamat äänet 1349. Toisena listalla olleen Juhon Äikiän vertailulukku oli 192,7 ja hän sijoittui valittujen listalla sijaluvulle 11. Viimeisenä valtuustoon valittu Viljo Hämäläinen vertailulukku oli 112,6.

Mielenkiintoista poliittista laskelmointia ja jossittelua voisi tehdä, esimerkiksi kuinka paljon maalaisliiton 12. paikka olisi vaatinut lisää ääniä esim. ehdokaslistalla n.ro 4, joka sai yhteensä 157 ääntä ja josta valtuustoon nousi pitkän kauden puheenjohtajana toiminut

Vihtori Haapasalo Saaprun
Matti Anttoselle jäädessä
varamieheksi.

Palaan vielä tuohon isäni Juhon äänestysalueen, Salitsanrannan äänestyskäyttäytymiseen. Sos. dem. sai yhteensä 33 ääntä josta suurimman saaliin 25 ääntä sai lista n:ro 16. Ehdokkaina siinä olivat koulupiirin omat pojat Juho Huppunen ja Toivo Haikonen. Valtuustoon ei listan kokonaisuäänimäärä 30 päästänyt kumpaistakaan. Maalaisliittoa äänesti 159 henkeä ja äänistä valtaosa eli 155 tuli oman koulupiirin poikien listalle. Kunnan yhteinen etu-vaali liitto sai alueelta yhteensä 19 ääntä ja ehdokaslistan kokonaisuäänimäärä vei Pyhäkylästä olevan Impi Viikan valtuustoon ja oman koulupiirin edustaja Maria Kukko sai varajäsenyyden.

Impi Wiikan Vpl. Pyhäjärven historiasta ilmenee poliittisten voimasuhteiden muuttuminen eri valtuustokausilta.

Miten siirtoväen edustajat sitten saivat äänestää ja miten he menestyivät seuraavissa eli vuoden 1945 kunnallisvaaleissa onkin sitten eri kysymys. Palaan tähän asiaan jossakin seuraavissa lehdissä.

Tässä vaiheessa voin kuitenkin jo todeta, että Huit-tisten valtuustoon valittiin 1945 vaaleissa siirtoväen edustajana Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön nykyisen hallituksen puheenjohtajan Yrjö S. Kaasalaisen isä Tauno Kaasalainen.

Valistustalo valmistui Noitermaahan - ja missä muussa raittiusyhdistys oli mukana vuonna 1934?

Suoniemen Raittiusseura ry täyttää tänä vuonna 100 vuotta. Seuran juuret ovat Vpl. Pyhäjärvellä Noitermaan kylässä. Noitermaan Raittiusseura perustettiin siellä vuonna 1910.

Pyhäjärvi-lehti kertoo raittiusseuran vaiheista muutamissa numeroissaan tänä vuonna.

Sarjan aloittaa teksti, joka kertoo seuran tapahtumista sen lähtiessä 25. toimintavuoteensa.

Suoniemen Raittiusseuran arkistoja tutkinut **Anne Viitalakso-Kaasalainen** on kirjoittanut **Pekka Pulakan** tekstin mustekynällä kirjoitetulta isolta arkilta. (n.s.=nuorisoseura, til.=tilaisuus)

Vuosikertomus Noitermaan Raittiusyhdistyksen toiminnasta v:lta 1934

Kulunut vuosi yhdistyksemme elämässä on ollut merkityksellinen siinä suhteessa, että nyt 18 pvä tätä tammikuuta yhdistyksemme on saavuttanut neljännesvuosisatan iän. Tämä vuosikokouksemme on näet 25tes, joten nyt alamme taivaltaa uutta neljännessatan taivalta.

Toisessa suhteessa tämä on merkillinen tämä kulunut vuosi, ei ainoastaan Raittiusyhdistyksellemme, vaan koko aatteelliselle valistustyölle paikkakunnallamme, sillä onhan nyt valmistunut tämä kaunis, yhteinen kotimme, johon voimme vapaasti kokoontua. Siis Raittiusseurammekin nyt 25 vuotisen toimintansa jälkeen kokoontuu varsinaisesti ensimmäisen kerran Raittiusseuran merkeissä uuteen kotiinsa. Toivoisin siis, että nyt alka-va uusi ajanjakso Raittiusseurammekin toiminnassa muutostuusi entisestään paljon tulosrikkaammaksi kuin ensimmäisen neljännesvuosisatan toiminta on ollut. Ennen meillä oli aina puute yhteisestä kokoontumispaikasta, mutta silloinkin toimittiin, vaikka läksiäimenä konsa kenekin hyvien ihmisten armoilla. Nyt nykyajan nuorison ja siis Raittiusseurammekin jäsenten ei enään tarvitse läksiäimen osaa esittää, vaan voidaan vapaasti toisten parempiosaisten tavoin oman kurkkihien alla kokoontua.

Yhtistyksemme toiminnasta kuluneen vuoden ajalla mainittakoon, että yhdistyksellämme on ollut vuosikokous, 1 til., perheillamat, 1 til., yleiset illamat Montrualla ja Raittiusviikolla illanvietto sekä yhteinen kuusijuhla opintokerhon ja Nuorisokerhon kanssa. Toimikunnan kokouksia on ollut 5 ja on niissä tehty yhteensä 5 eri pykälää kosketellen pääasiassa yhdistyksen sisäisiä asioita. Yhdistyksemme johtokuntaan ovat kuuluneet P.Pulakka puheenjohtajana

ja H. Herra varapuheenjohtajana. Sihteerinä on ollut Rauha Pulakka. Rahastonhoitajana J. Velling ja muina jäseninä Op. T. Karttunen, Aune Wiskari ja Aili Pulakka. Varalla ovat olleet H. Karttunen, Helmi Pulakka ja Anna M. Pappinen.

Yhdistyksemme on ollut edustettuna puheenjohtajansa kautta Käkisalmen alueyhtymän kokouksissa Hiitolan Weijalan R. ym. talolla ja Käkisalmissa vanhalla linnalla. Urheilukursilla Käkisalmissa kävi seuramme jäsen Rauni Jalo. Montruan n.s. Kataja II 30 vuotisjuhlilla yhtistyksemme etustajana oli puheenjohtaja.

Yhteiseen Kirjastotoimikuntaan n.s. Taimen kansa ovat kuuluneet: Op. T. Karttunen, Aili Pulakka ja Aune Wiskari. seuramme järjestysmiehinä ovat olleet H. Herra ja H. Karttunen. Tilintarkastajina H. Matikainen ja J. Pulakka.

Tähän rakennettuun Valistustaloon on yhtistyksemme merkinnyt 15 osaketta, joista 10 on jo lunastettu.

Seuramme johtokunta hyväksyi 14.2.1934 pitämässään kokouksessa yhtistykseen 8 uutta jäsentä ja 1ten jäsenen 3 kk koetusajalle.

Nuorisoseuran opintokerhoon kuuluu yhtistyksemme jäseniä 8.

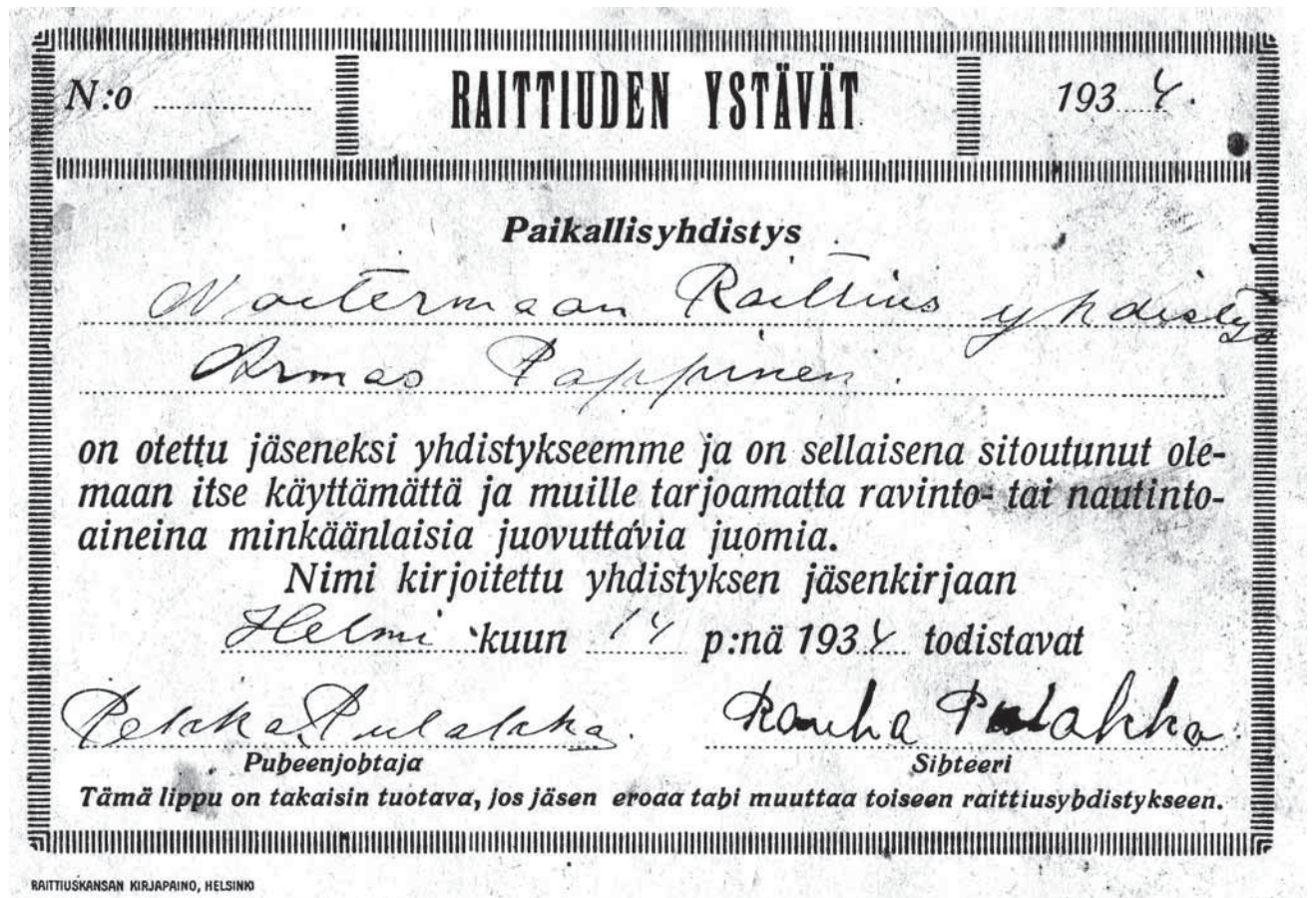
Opiskelukirjana on V. Karkian "Raittiuskirja".

Siinäpä se alkaakin olla pääpiirteittäin selostettu yhtistyksemme toiminta vuodelta 1934.

Paljon onnea ja toimitatarmoa nyt alkavalle työkautele toivottiin.

Noitermaassa 20.1.1935
Pekka Pulakka
puheenjohtaja

Huom! Sivun 2 yläosassa oli kirjastoon liittyvä teksti: "258 lainausta. Nitosten luku 180."

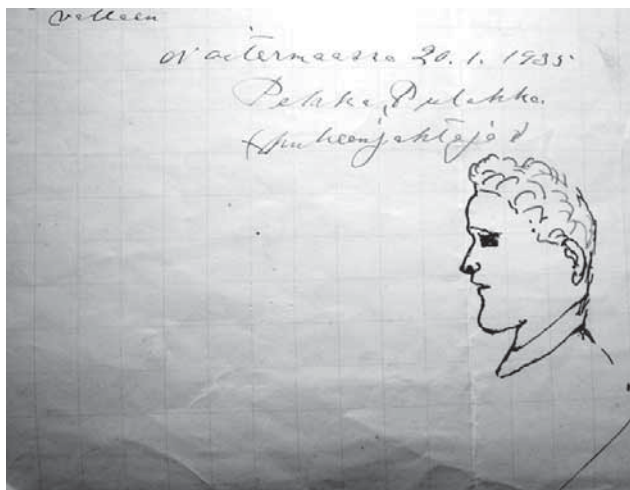

Armas Pappisen jäsenkortti vuodelta 1934.

Noitermaan Raittiusseuran synnysijoilta, Taipaleen kapeikko 1930-luvulla. Kuva Heikki Karttunen / Pyhäjärvi-Säätiön arkisto.

TÄNÄÄN RAITTIUSSEURAAN
voi ottaa yhteyttä sähköpostilla:
suoniemenraittiusseura
(ät)gmail.com

Pekka Pulakan allekirjoitus ja näköispilirros vahvistivat toimintakertomuksen vuodelta 1934.

RAITTIUSSEURAT

Pitäjässä, missä jo sata vuotta sitten — kehittymättömissä oloissa eletäessä — toimi viina-tehdas ja viinanmyyntipaikkoja oli olemassa, luulisi raittiustilanteen olleen aivan ala-arvoisen. Totta on, että perimätiedoissa ja vanhojen muistelmista "pullo viinaa" pilkistää hyvin usein esiin, olkoon sitten kysymys vedonlyönnistä, sulhasten tulosta, anopin lahjoista y.m. seikoista. Siitä huolimatta näyttää siltä, että viinaa ei liene vanhoina aikoina käytetty niinkään runsaasti kuin vähän myöhemmin. Köyhyyskin saattoi olla tässä esteenä. Wolter mainitsee tästä v. 1812: "Ei mitään suuria paheita ole kansakunnassa vallalla, kuten murhia, ros-vousta, murtovarkaita, juoppoutta. Mutta että yksi ja toinen silloin tällöin ryhtyy tappeluun, mellastaa, juo itsensä juovuksiin, etenkin pidoissa, sitä ei voi kieltää."

Otteita kirjasta Vpl Pyhäjärvi, kappale kannakselaisvaiheita, Impi Wiika.

Vanhat pyhäjärveläiset muistelevat itseään vanhempien kertoneen: "Ko pietti häitä, neämiehet istuit pöyvä ympäril ja sekasitt kuppi. Ukot töräjiit keskuuvessai hiljaisuuv. Ei olt riittoa eikä tappelu. Nuor mies ko aukas ove, se häpes ja paino ove hiljoa kii."

Sen jälkeen, kun metsätyöt ja uitot alkoivat pitäjässä, tuoden mukanaan vierasta väkeä ja paikkakuntalaisille runsaasti rahaa, viinan käyttö yleistyi ja hulinoiminen alkoi. Rautatierakennus jatkoi samaan suuntaan, ja niin tultiin tilanteeseen, jolloin raittiustyö oli aivan välttämätöntä.

Pyhäjärvellä on toiminut kaikkiaan kolme raittiusyhdistystä. Vanhin on Noitermaan raittiusyhdistys.

V. 1907 puhuttiin kyläkunnassa ensi kerran ehdottomuuteen pohjautuvasta raittiustyöstä, kun silloin eräs raittiuspuhuja (hra Aalto) piti siitä esitelmän ja näytti raittiusaiheisia varjo-kuvia Noitermaassa Mikko Purasen talossa.

Mateen kalastusta Pyhäjärvellä (W.I)

Harvasta muusta sisävedes- tä meillä harjoitetaan ma- teenpyyntiä niin suuressa määrässä kuin Karjalan kannaksella sijaitsevasta Py- häjärvestä. Kun kuoreen pyynti isolla talvnuotalla (joka pyydys muutoin on vielä nykyäänkin ns. venä- läistä mallia pituudelleen kudottu ja siis laiton) on jäänyt viime aikoina vähem- mäksi, on mateenpyynti sen sijaan pysynyt entisellään. Pyhäjärven rannat laajoi- ne, mataline lahtineen, jos- sa kesän aikana kasvaa har- vaa ruovistoa, tarjoavatkin hyviä sekä kutu - että pyyn- tipaikkoja. Pohja on pyy- dyksen pitopaikoilla pinnal- ta pehmeää savea, mutta myös pyydetään hiekka- pohjaisilla paikoilla. Pyhä- järven made on kookasta, tavallisia ovat 2-3 kiloiset. Suurin mitä on saatu pai- noi 5,7 kg.

Madepyydyksinä käyte- tään säleaitojen päihin kiin- nitettyjä aidattomia rysiä. Säleaidat, joiden pituus on 2,5 metriä ovat rakennetut kohtisuorasti rantaa vastaan ja n. yhden metrin syvyy- delle. Näitä aitoja on kahta laatua pysty - ja pohja-aito- ja. Aidat tehdään petäjälis- teistä. Liisteet ovat mel- kein kiinni toisissaan ja si- dotaan yhteen kahdella ol- kisiteellä, joista alimmainen on 20 cm:n päässä alareu- nasta. Aidan päässä on paksuimmat tukiliisteet, joi- den avulla aita saadaan tu- kevasti seisomaan. Liistei- den korkeus on tavallisesti 1,5 m joten noin kolmas- osa aidasta pistää ylös jään päälle. Pohja-aidat taas teh- dään vastasuorasti ajetu- is- ta liisteistä ne ovat vain noin 40 cm korkeita ja 4-5 lii- steen muodostamia. Liis- teet sidotaan yhteen neljäs- tä kohdasta pajuvits- oilla. Aidan päissä toisella sivul- la alareunassa ovat vitsa- rakset, joiden läpi aitaa pys- tytettäessä pistetään tuki- vaajat joihin tukivaajoihin on jätetty haara-oks- at, jot- ka sov- itetaan aidan selkään ja niiden avulla painetaan aita tiukasti pohjaan kiinni. Kun aitaa pystytetään, pu- jotetaan se toiseen rakseen kiinnitety- n vaajan avulla toisesta rysäavannosta toi- sen laitaan ja aita painetaan sitten pohjaan. Rysäavan- noista käsin haarukkavaa-

Vanhat palstat puhuvat

Käkisalmen Sanomat helmikuu 1919 Kooste Reino Äikiä.

joilla. Pohja-aitoja käytetään vähemmän kuin pystyaito- ja, sillä ne vaativat aivan tasaista pohjaa. Rysät, joita on kaksi kunkin aidan yh- teydessä, ovat tavallisia kak- sinieluisia, jotka kudotaan 18 säikeisestä Tampereen- rihmasta ja tulevat maksa- maan vähintään 2 mark- kaa. Tavallisesti kestää ma- derysä, kun sitä hyvästi pi- detään, kymmenen vuotta. Suurempia rysiä on tapana käyttää kevätpyydyssä, jol- loin niihin on lisättävä joh- toaita.

Rysä lasketaan siten, että rysän ”luokkavaaja” ensin työnnetään aidan päähän pohjaan sekä kiinnitetään raksella aidan tukiliistee- seen, jonka jälkeen perä- vaaja työnnetään niin pit- källe vinoon jään alle, kuin rysän pingottaminen vaa- ti. Perävaajan yläpää nojaa luokkivaajaan. Avannot pi- detään helposti avattavina siten, että annetaan veden avannossa ensin riittävä, jon- ka jälkeen ne peitetään lu- mella. Madeaidat pystyte- tään tammikuun puolivä- lissä ja otetaan pois helmi- kuun loppupäivinä. Made kutee täällä säännöllisesti helmikuun kahden ensim- mäisen viikon aikana. Pyy- dyksiä koetaan kerta vii- kossa. Kustakin talosta läh- tee 2-3 henkeä hevosella, sillä pyydykset ovat usein kilometrien matkojen ta- kana. Reessä on kuletus- tynnyri, sillä kalat säilyte- tään aina elävinä. Mukana on myös lapio, jolla lumi luodaan ja tuura, jolla avan- not aukaistaan. ” Serppa” muistuttaa pitkävartista haavia, jonka vanteen vä- liin on punottu kiinteästi rautalankaverkko ja sillä puhdistetaan avanto jääpa- loista. Rysistä saadut ma- teet pannaan heti kuletus- tynnyriin, ja kun kaikki ry- sät ovat koetut, pannaan kotirannassa kalat ” satkoi- hin” odottamaan sopivaa myyntiaikaa. ” Satka” teh- dään liisteistä (päreistä). Se on 1 metriä pitkä, 80 cm leveä ja 30 cm korkea. Pääs-

sä on kannellinen luukku. Seipäaseen kiinnitettynä satka upotetaan pohjaan kaloineen, joita yhdessä sat- kassa pidetään aina sata kappaletta.

Tänä talvena oli Pyhäjär- vellä pyydyssä kaikkiaan 1808 maderysää (904 aita- ja taloja, jotka mateen ka- lastusta harjoittivat, oli 26 jakaantuen yhdeksän kylän kesken Pyhäjärven ympä- rillä. Suurin rysämäärä sa- malla talolla oli 120. Osoi- tukseksi minkälaisia tulok- sia mateen pyynti Pyhäjär- vellä antaa, mainittakoon tässä muutamia lukuja. Maanviljelijä ja ahkera ka- lastaja M. Savolainen Py- häkylästä on vuodesta 1907 alkaen pitänyt tarkkaa kir- janpitoa kalansaalistaan, sa- moin kuin siitä, mitä on myyty ja kotona syöty. Hän on ystävällisesti antanut käytettäväksi tilastonsa, jos- ta tämän yhteydessä mai- nittakoon, että hän on 70 rysällä eri vuosina saanut mateita seuraavat määrät:

V. 1907 115 kg, 1908 143,5 kg, 1909 205,4 kg, 1910 82 kg, 1911 213 kg, 1912 290 kg, 1913 257 kg ja v. 1914 171,5 kg. Vuotui- nen madesaalis 70 rysällä oli siis näinä vuosina keski- määrin 184,4 kg. Eri vuosi- na saadaan madetta hyvin erilaisesti, kuten edellä ole- vista luvuistakin voi nähdä (1-4kg rysää kohti vuodes- sa). Tänä talvena valitettiin täällä samoin kuin muual- lakin maassamme mateen saantia perin huonoksi.

Pyhäjärveläiset ovat van- hastaan kaupanneet ma- teensa Venäjän pääkaupun- kiin. Vaikka maantiematka sinne onkin pitkä, noin 120 km, saadaan siellä paasto- aikana ennen pääsiäistä mateesta niin hyvä hinta (Smk 1,5-2,0) kilolta, että se houkuttelee kauppaa- maan kalat tänne ja tämä seikk- a onkin osaltaan vai- kuttanut siihen, että ma- teen pyynti on pysynyt en- tisessä laajuudessaan. Py- häjärven kalat ovat saatava

myyntipaikkaan elävinä. Kuletus tapahtuu edellä mainituissa tynnyreissä, jot- ka ovat lieriömäisiä, 1,25- 1,50 metriä pitkiä ja 50 cm korkeita sekä vetävät 245- 295 litraa. Tynnyrin pitkäl- lä sivulla on aukko ja tä- män kannessa ilmanvaiht- ota varten torvi. Kussakin tynnyrissä pidetään matkal- la 65 kg kutumateita, mut- ta laihempia kaloja, jotka kutunsa toimittaneet ”use- asti satkassa ollessaan” ja jotka ovat kestävämpiä pan- naan yli 80 kg yhteen tyn- nyriin.

Pietariin koitetaan saada kalat kohta paaston alussa. Matkalle lähdetään Pyhä- järveltä aikaiseen aamulla ja ajetaan samana päivänä Raudun pitäjän Mäkräjä- rvelle, (n. 40 kilometriä), jos- sa kalat pannaan järveen verkkosatkoihin, nämä ovat vahvasta langasta kudottu- ja viisivanteisia pusseja jot- ka sisään pannun kepin avulla viritetään suoriksi. Kuhunkin satkaan pannaan 35 kg mateita. Mäkräjä- rveltä lähdetään taas seuraa- vana päivänä aamuhämä- rässä ja kun keskipäivällä päästään Lempaalan järvel- le (n. 30 km) annetaan ma- teiden taas olla järvessä verkkoaltaissa iltaan saak- ka, jolloin lähdetään vii- meiselle taipaleelle (n. 50 km). Läpi yön ajettua ola- laan aamulla, siis kahden vuorokauden kuluttua läh- döstä, Pietarissa, jossa ma- teet muutetaan kalakaup- pioiden satkoihin.

Viime vuosina on elävis- tä mateista Pietarissa mak- settu Smk 1,25-1,60 kilolta (8-10 ruplaa puudalta), onpa suurista mateista saa- tu Smk 1,80-2,00 kilolta. Kun yllämainittu matka Pietariin käy Raasulin tull- vartija-aseman kautta, tu- levat mm. tämän kautta kuletetut mademäärät tilas- toon. Kalastusneuvoja V. Koppaselta olen saanut eräiden vuosien tilaston käytettäväkseni ja siitä näh- nyt, että esim. v. 1911 kule- tettiin tämän aseman kaut- ta mateita 2 036 kg, v. 1912 3 944 kg ja v. 1913 4018 kg, jotka määrät ovat mel- kein kokonaan kotoisin Py- häjärven pitäjän Pyhä- ja Kiimajärvestä.

VILJO
JÄÄSKELÄINEN

Porissasta poimittua

Kallenkartanon keskus oli Joron ja Reinikaisen yhtei- sen päärakennuksen pihapiiri, jonka läheisyydessä sijait- sivat Tatin ja Lehtisen rakennusryhmät. Kylänraitti, johon kotini luona liittyi Kinnusen ja Rantalaisen suun- nasta tuleva tie, johti Tatin ohi Joron ja Reinikaisen pihan läpi jatkuen alamäkeen kauniina koivukujana, ylitti notkossa Pajaojan ja nousi loivasti Käkisalmen maantie- hen asti.

Koivukujan päässä odoteltiin poikaporukassa joskus kesäsuunnuntaisin aikaa tappaen sellaista ihmettä, että nähtäisiin auto. Varsinkin henkilöautohavainto oli merk- kitapaus, eikä semmoista usein sattunut. Muuten ei siellä kujan päässä ollut mitään tekemistä, kun siinä ei sijainnut mitään rakennuksia, että olisi voitu piilottaa karttua tai mennä nurkkaukkoa. Koulupiirin kirjasta voi saada väärän käsityksen Silvennoisen talon sijainnista kujan nähden; talon paikka oli kujan päästä pari-kolmesataa metriä Käkisalmeen päin.

Joron pihan keskellä sijaitsi erittäin runsas- ja hyväveti- nen kaivo. Sitä käyttivät alkuun Reinikaisetkin, ja kotiini siitä haettiin vesi jatkuvasti. Se nourettiin saavilla, jonka korvien kautta työnnetyn korenon varassa vesi kahden hengen hartiain voimin kiikutettiin määräpaikkaansa. Talvella saavia kyydittiin kelkalla. Kaivoa eivät venäläi- setkään onnistuneet pilaamaan, ja vettä riitti myös jatko- sodan aikana.

Kun kahden perheen rakennuksessa oli paljon väkeä, niin keskustassa oli vilkasta, ja kesäaikaan tavallistakin vilkkaampaa. Monet kilvat ja leikit juostiin ja kisailtiin tuossa pihapiirissä, missä etenkin Joron ulkorakennus, ns. punainen kuuri, ja Reinikaisen edustan tammipuisto tarjosivat kosolti mahdollisuuksia. Varttuneempi nuori- so piti omaa hupailuaan ja kouluikäiset tai vähäisemmat omaansa.

En ollut vielä koulussakaan, kun isäni otti minut kesäisenä päivänä hevoskyytiin kauppareissulle. Palates- sa hevonen Pajaojan jälkeisessä ylämäessä hiljensi käve- lyksi. Juuri Joron kohdalle saavuttua kuului portailta hätäinen ja änekäs ”ptruu, ptruu, oota, oota, piätä ihmeessä sitä hevosta”. Sirenin Tauno ryntää Joron portailta kuin hengen hädässä meitä kohti. Isäni tietysti pysäyttämään hevosta ja kysymään, mikä ihmeen hoppu nyt on. ”Ei mikkää, ei mikkää, kuha mie vaan ehdin tästä ensin tuonne kuurille”. Siellä kuurin etäisemmässä pääs- sä sijaitsivat näet talon mukavuuslaitokset, joihin meidän näin tuli pitää Taunolle tie vapaana. Usein muulloinkin saatiin nauraa Jorolla tuolloin rengittäneen Taunon met- kuille. Hänet tunnettiin poikamiesvuosinaan hilpeänä hauskanpitäjänä.

Jorolla oli jokseenkin vakituisesti vierasta työväkeä. Elämänmeno oli siihen aikaan vielä perinnäisen tervettä ilman että olisi ollut sillä tavoin ylenpalttisen seksimin myrkyttämää, kuten se on ollut jostain 1960-luvun tienoilta lähtien. Nuorten keskinäinen härnäily oli luon- taista normaalia elämänmenoa. Tällamoista hauskanpi- toa oli sekin, kun joku Joron työmiehistä otti asiakseen povata palvelustytölle hänen tulevaisuudennäkymistään. Povari kääntää pakan pakasta kortin toisensa jälkeen ja kieli käy kuin Hakoisten mylly. Tullessaan muka tytön toiveisiin – ”Mitä hän toivoo?”, kysyy povari. Pakasta tulee esiin mitä sattuu, mutta tulkinta on epäroimätön: ”Hän toivoo suuteloita”. Tyttö varautuu näyttämään huutia povarille, joka taidepauussin pidettyään korttia kääntäen toteaa: ”Niitä hän myös saa”. Sitten povaria vietiin vilkkaasti kypälämäkeen välttymään mären tiski- rätin muiskulta.

Kylän keskustan menoa tarkkaili Joron kohtalaisen kookas ja hieman jäyhäoloinen Ressu-koira. Pekka Joro, joka emäntänsä Meerin kanssa pitää taloa Huittis- ten Ronkankulmalla Porintien varressa, on kertonut Resson kuuluneen alkuaan hänen Käkisalmissa asuneel- le sedälleen. Koira pääsi joitain kertoja junakyydissä Pyhäjärvelle Jorolaan. Kun isäntä kerran läksi yksin matkaan, niin koira karkasi kotoaan, suunnisti Jorolle ja oli siellä odottamassa isännän saapuessa asemalta. Koira osoitti viihtyvänsä talossa ja sai jäädä pysyvästi sinne.

Pariin kolmeen otteeseen 1930-luvulla Ressu alkoi käyttäytyä oudosti. Se istui pihalla ja saattoi tuntikausia ulvoa valittavasti ja surullisesti, mikä etenään yöaikaan ei tuntunut mukavalta. Tätä konsertoimistaan se voi jatkaa viikkotolkulla. Näin kävi ainakin kahtena, mahdol- lisesti kolmenakin vuonna. Vanhempi väki yhdisti vielä myöhemminkin koiran käyttäytymisen kylässä sattunei- siin kuolemantapauksiin. Ajankohtia ei voi tarkistaa eikä tietää, mitä koira mahtoi vaistota.

Sen valitus oli yhtä outo ilmiö kuin ne oravat, joita kesällä 1939 yht’äkkiä ilmaantui talojen rakennuksiin. Vanhat ihmiset totesivat, että metsän eläinten tulo pihapiiriin ennustaa sota. Mahtoiko johtua oravista, mutta ainakin tulkinta Suomen ja eritoten Kannaksen kansan onnettomuudeksi piti paikkansa.

ERKKI LEHTINEN

Pyhäjärven seurakunnan väkiluvun kehitys 1938

Käkisalmen Sanomat helmikuu 1939

Pyhäjärven seurakuntaan syntyi 82 poikaa ja 70 tyt- töä yhteensä 152 lasta, jois- ta aviottomia 3 tyttöä eli kaksi %. Kaksosia oli syn- tyneistä neljä paria. Seura- kunnassa kuoli 52 miestä ja 43 naista yhteensä 95 henkilöä, niistä tapaturmai- sesti 2 miestä. Kuolleen- a syntyi 2 poikaa ja 2 tyttöä yhteensä 4 lasta. Vanhin kuollut mies oli

tal. Antti Antinp. Pietari- nen Kiimajärven kylästä ja oli hän kuollessaan 84 v 9 kk 16 päivää vanha. Van- hin nainen oli läks. Katri Henttonen o.s. Sikiö Mont- rualta olleen kuollessaan 87 v ja 11 kuukautta vanha. Seurakunnassa syntyi 30 miestä ja 27 naista yhteen- sä 57 henkeä enemmän kuin kuoli. Seurakuntaan muutti 53 miestä ja 67 nais- ta yhteensä 120 henkilöä. Seurakunnasta pois muutti 148 miestä ja 201 naista

yhteensä 349 henkilöä. Heistä 10 muutti siviilire- kisteriin. Muutto siis tuotti 95 miehen ja 134 naisen yhteensä 229 hengen vä- hennyksen seurakunnan väkilukuun. Avioliittoon kuulutettiin 55 paria ja vihittiin 55 pa- ria. Avioliittoja purkautui miehen kuoleman kautta 24 ja vaimon kuoleman kautta 16 yhteensä 40. Avioeroja otettiin 2. Seurakunnan väkiluku vähentyi 65 miehellä ja 107

naisella yhteensä 172 hen- gellä, ollen nyt 3963 miestä ja 3845 naista yhteensä 7808 henkeä, Väkiluku oli vuoden 1937 lopussa 8037 henkeä. Pyhäjärvellä on lisäksi Käkisalmen kreik.kat. seur- rakuntaan kuuluvia 74 miestä ja 82 naista yhteen- sä 156 henkilöä, sekä siviilirekisteriin kuuluvia 142 henkeä. Näin ollen Pyhä- järven asukasluku on 8106 henkeä vuoden 1938 päät- tyessä.

Virpolauantaina Kinnalan Koukulle

On kulunut yli 70 vuotta ensimmäisestä evakkoon lähdöstä ja talvisodasta. Pyhäkylän koulupiiriläisten ja täällä syntyneen sukupolven jäseniä kutsutaan Sastamalan Kiikkaan Kinnalan Koukulle virpolauantaina 27.3.2010. Päivän teemana on Talvisota ja sen jälkeinen välirauhan aika Suomessa. Koukulla ovet ovat auki klo 11.00 alkaen. Ruokailu alkaa klo 12.00.

Kommodori **Pertti Inkinen** (Olavin poika Pyhäkylästä), toimii nykyisin Maanpuolustuskorkeakoulun laitoksella tutkijana. Pertti tarkastelee puheenvuorossaan talvisotaa ja sodan jälkeistä aikaa Tyrväällä syntyneen ja eri tehtävissä Suomessa ja Moskovassa toimineen sotilaan näkövinkkelistä. Kuullaan talvisodan aikana Pyhäjärvellä olleiden muistoja ja kokemuksia, mm. **Paula Hoikka, Pekka Pusa**, ym.

Kiikan torvisoittokunnan nuoret esiintyvät, käsitellään Pyhäkylä-Seuran tilit v. 2009, muistellaan menneitä ja suunnitellaan tulevaa. Ja mikä parasta, **Marja** ja **Kalle** kattavat ruokapöydän lisäksi meille myös virkistävän kahvipöydän nautittavaksi. On kirjoja, kortteja, lehtiä yms. tarjolla, sekä muuta mukavaa. Muodollinen osanotomaksu, 10 euroa, peritään paikan päällä.

Ilmoittautuminen mukaan tulosta mieluummin heti ja viimeistään ti 23.3. mennessä **Irmalle** p. 0400 827 283, (03) 514 3731 tai **Seijalle**, p. 040 835 5820, (02) 569 309. Kerro mahdolliset ruokavaliosi ja kyydin tarpeesi junalta tai linja-autoilta ilmoittautumisesi yhteydessä.

Muista puhua kokoontumisesta ystävillesi ja naapureillesi ja ota heidät mukaasi tai pyydä kyytimieheksi. Virpolauantaina, 27.3. Kinnalan Koukulla tavataan.

Tervetuloa!

Pyhäkylä-Seuran johtokunta

Ps. -Kauempaa tulevien huomioon. Koukulla on myös maatilamajoitusta. Voit ottaa matkan loman kannalta ja varata Koukulta majoituksen ennen ja/tai jälkeen kokouspäivän. Näin ei tarvitse ajaa pimeässä.

Osoite: Sastamala (Kiikka) 38300, Haapaniementie 21. P. 03-513 5493 tai Marja 050 401 1006 tai Kalle 050 582 7873.

Stipendien hakuaika päättyy

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön yhteydessä toimii tällä hetkellä viisi erillistä apurahoja jakavaa rahastoa. Apurahaa haetaan vapaamuotoisella hakemuksella. Apurahan hakijan tulee omata vähintään toisen esivanhemman osalta pyhäjärveläiset sukujuuret.

Helmikuun loppuun mennessä on haettava apurahoja Tyyne Lehikoisen, Helmi Pärssisen ja Puualan käsityörahosta. Apurahahakemukset tulee osoittaa helmikuun loppuun mennessä Vpl. Pyhäjärvi-Säätiölle osoitteella **Yrjö S. Kaasalainen** Harjavalta, Kallenk. 10 29200 Harjavalta tai yrjo.kaasalainen@luukku.com. Mahdolliset puhelintiedustelut puh. 0400-626 770. Katso hakutietoja tarkemmin tammi-kuun lehdestä.

Kotikokin kertomaa

Karjalainen potlohko ja kreikkalainen moussaka

Karjalaisen keittiön ydin on leivinuuni, senhän tietää jokainen. Karjalassa leivinuunia käytettiin ruuan valmistukseen huomattavasti useammin kuin Länsi-Suomessa, jossa uunia lämmitettiin harvakseltaan, ja silloinkin lähinnä leivän paistamiseen. Tunnetuin karjalainen uuniruoka piiraiden rinnalla on tietysti karjalanpaisti. Se on sodan jälkeen levinnyt muuallekin Suomeen, jopa niin, että useampikin pappiskollega on valittanut, että he ovat lopen kyllästyneitä karjalanpaistiin, kun sitä tarjotaan melkein jokaisissa häissä ja hautajaisissa. Epäilen kyllä – ja on siitä minulla kokemustakin – että nykyisin useimmiten tarjottava karjalanpaisti on jotakin aivan muuta, mitä sen pitäisi olla. Oikeaan karjalanpaistiin ei voi kyllästyä.

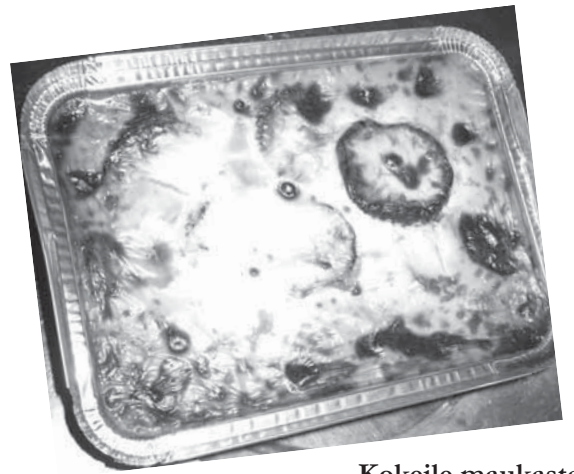
Karjalanpaistin jälkeen toinen karjalainen uunissa valmistettava mieluinen on potlohko. Sen resepti on helppo ja valmistelutytöt tapahtuvat nopeasti, mutta kypsäksi paistaminen vie aikansa, vähintään kaksi tuntia, mielellään enemmänkin. Muistin virkistämiseksi potlohkon resepti 4 syöjälle.

- 500 gr sianniskaa tai -lapaa viipaleina, muutama läskinen kylkiviipale voi olla joukossa
- 2 sipulia
- 7-8 suurta perunaa (n. 1,2 kg)
- 10 maustepippuria
- pari tl karkeaa merisuolaa
- vettä

Kuori perunat ja viipaloine puolen sentin paksuiksi viipaleiksi ja samoin sipulit. Lado uunivuokaan ainekset vuorotellen niin, että perunaviipaleet jäävät päällimmäisiksi. Ripottele joukkoon suola ja kaada vuokaan vettä vain noin puoleenväliin saakka (jos vettä on liikaa, potlohkosta tulee liian vetistä, kun kasviksista ja lihoista irtaantuu myös nestettä). Pane vuoka ilman kantta uuniin 200 asteeseen ja anna paistua vähintään 2 tuntia. Paistoaika voi puolla lämmitettävän leivinuunin hiipuvassa lämmössä olla pitempi, sillä potlohko pantiin uuniin vasta piiraiden ja muiden leivonnaisten jälkeen. Jos päällimmäiset perunaviipaleet ruskistuvat liikaa, painele niitä välillä puulastalla nesteeseen.

Kreikkalainen moussaka on myös uunivuokaruoka, tosin hieman vaivalloisempi valmistaa kuin potlohko. Ensimmäistä kertaa maistoin ruokaa jo kymmeniä vuosia sitten Athanasios kreikkalaisen baarissa Iso Roobertinkadulla Helsingissä. Jotenkin tunnen karjalaisena suurta sukulaisuutta kreikkalaisten kanssa, kun valmistan moussakaa. Johtuukohan se osittain ruuan nimestä, jonka voisi muuntaa oman pitäjämme kylän ja sukunimen mukaiseksi: musakka. Tästä ruuasta on kymmeniä erilaisia muunnelmia, omani on niistä yksi, kokeilun kautta syntynyt.

Moussakan peruskasvis on munakoiso. Moussakan perusohjeessa sitä on ker-

Kokeile maukasta moussakaa.

ros sekä vuoa pohjalla että päällä. Munakoison maku on kuitenkin sen verran vahva, että korvaan alimmaisen kerroksen sentin paksuisilla perunaviipaleilla, jotka on ensin nopeasti ruskistettu hanhenrasvassa (tähän sitä hanhenrasvaa tarvitaan, mistä mainitsin Martinpäivän hanhen yhteydessä; no kyllä perunaviipaleet voi panna voideltuun vuokaan raakanakin). Seuraavassa tarveaineet ja ohje neljälle:

- 500 gr jauhettua lampaanlihaa
- 3 munakoisoa
- 4-5 isoa perunaa
- 300-400 gr tomaattimurskaa (1 prk)
- 100 gr tomaattipyrettä
- 2 sipulia
- 4 (tai enemmän) murskattua valkosipulin kynttä
- rouhittua mustapippuria
- 2 tl suolaa
- ripaukset basilikaa ja oreganoa
- aivan pieni ripaus kanelia
- oliiviöljyä (tai rypsiöljyä)

valkokastike:
70 gr voita
2 rkl vehnäjauhoja
6 dl maitoa
2dl juustoraastetta

Tee ensin lampaanliha-kastike. Ruskista liha paistinpannulla ja murena se puulastalla tasaiseksi. Kuulota silputut sipulit, kaada liha-sipuliseos ja muut ainekset kattilaan ja anna sen hiljalleen kiehua kannen alla ainakin 40 min.

Sillä aikaa kun kastike kypsyy, leikkaa munakoisot joko poikki- tai pitkinpäin viipaleiksi, haiduta niistä liika neste leivinpaperin päällä uunissa n. 100 asteessa (mielestäni tämä antaa paremman tuloksen kuin viipaleiden ”itkettäminen” suolalla). Paista viipaleet molemmin puolin öljyssä (ei ylikypsiksi). Tee sitten valkokastike. Sulata kattilassa voita, ripota päälle vehnäjauhot, sekoita mutta älä ruskista, kaada päälle maito koko ajan hyvin sekoittaen, anna kypsyä muutama minuutti, mausta ripauksella suolaa ja sekoita joukkoon juustoraaste.

Ei sitten muuta kuin ainekset vuokaan. Ensimmäin pohjalle loraus öljyä, sitten perunaviipaleet, lampaanlihakastike, munakoisot ja lopuksi valkokastike ja koko hoito uuniin 180 asteeseen 45–50 minuutiksi. Valkokastike saa tulla aika tummanruskeaksi.

Näin meillä herkutellaan Karjalassa ja Kreikassa!

JUHANI FORSBERG

Murretta ei saisi unohtaa

Viime Pyhäjärvi-lehdessä ollut kirjoitus ”**Matti Pirkkamaa** - työmiehestä urakoitsijaksi”, oli kotoisaa luettavaa, kotoisaa siksi, että siinä niin haastattelija kuin haastateltavakin käyttivät puhuttua pyhäjärveläismurretta.

Puhuttu murre, kuten tässä, on kohtalaisen helpo luettavaa, mutta kun murretta tallennetaan sellaisena kuin se tulisi kirjoittaa, lukeminen on jo vaikeampaa.

Tästäkö sitten johtunee, että lehdessämme on ollut erittäin vähän murretekstejä. Kun tahdomme säilyttää omaa pyhäjärveläisyytämme, emme silloin saisi murrettammekaan unohtaa.

Kirjoitetaan vain roh-

keasti, vaikka se ei kaikilta osin niin oikeaoppista olisikaan.

Pyhäjärvi-kirjassa **Reino O. Kukko** antaa ohjeita murteen kirjoittamiseen, ja olen niitä yrittänyt noudattaa seuraavaa pientä murretarinaa kirjoittaessani.

Mie itki miu uutta mekkojai

Entisaikoa, sillo ennen sotia, ol tapan jot arken tehtiä moatyöt ja pyhän levättii. Sillo kaik ajatteliit, jot pyhätyöl ei uo siunausta.

Tiä, mist mie nyt kirjota, tapahtu kesäsen pyhäpäivän, ko mie oli sillo kuusvuotinen. Pyhän käyti usjast noapuris tai sukulaisis kyläs, ja meilt mäntii sinä pyhän Purase Mar-tätil. Vanhaltmiät käi oikopolku

pelloreunoa myöt piene notko välitse Mattilamiäl. Sitä myöt kuletti noapuri.

En mie muista siint kyläsolost niikiä paljo, mut poistulo jäi kyl miu mielehei. Sammoa polkuu käveltti takaspäiki, siin ol isä, Helena-äit ja Aino ja mie.

Siin kävelles mie näi, jot mei Sirkka-hevone ol siin lähel laituamel. Sillo mie ajatteli, jot miepäs miän vähä sitä taputtammoa, oliha mie sitä enniekie teht, ja pienempän mie mäni usjast Sirkka vatsa altkii. Sirkka ol kiltti hevone ja mie tykkäsi siint.

No, nyt mie piäsi just parahiks Sirkka toaks ja sillo se tapahtu. Hevone läkskii yhtäkkie juoksemoa ja siin samas sen takajalka osu minnuu suuhu. Arvoaha

sen, mite siin sit käi. Verta alko tulla iha mahottomast ja mie näi, mite miu uus kesämekkoi tul iha veriseks. Mie läksi juoksemoa hevose peräst kottii päi. Mie juoksi ja itki, ja miul ol nii paha miel, ko se miu uus mekko män iha pilal.

Sit ko mie piäsi pihamual, ni kaik kerriäntyt miu ympärillei ja alkoit katsuo jot mitä oikei olt tapahtunt. Hyö voa selittiit, jot ol se hyvä ko ei enempää käynt, maitohampoat voa männiit.

Sellasta hyö voa hoastoit eikä hyö ymmärtänniet ensikiä, jot mie suri kaikist enemmä sitä uutta mekkojai.

ANNA-LIISA
HEIKKILÄ

Kutsu

Vpl. Pyhäjärvi-seura ry:n kevätkokoukseen ja seuran lipun nautausjuhlaan

21.3.2010 klo 12.00 alkaen Karjatalon yläsalissa, 2. krs, Käpylänkuja 1,00610 Helsinki

Tilaisuuden ohjelma

12.00- 13.00 kahvitarjoilu
13.00- 14.00 sääntömääräinen kevätkokous
14.00 alkaen lipun nautausjuhla

Kevätkokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat kuten vuoden 2009 vuosikertomus, tilit ja tilinpäätös sekä päätetään vastuuvapauden myöntämisestä hallitukselle. Lisäksi julkistetaan päätökset haettavana olleesta seuran stipendistä. Nautausjuhlasta enemmän toisaalla tässä lehdessä.

Tervetuloa kaikki juuriltaan pyhäjärveläiset, perheenjäsenet ja ystävät!

Vpl. Pyhäjärvi-seura ry

ErP 6:ssa taistelleet pyhäjärveläiset

Yksi Talvisodan alkupuolen merkittävimmistä taisteluista käytiin joulun aikaan 1939 Keljassa.

Koska Keljan taistelusta on aiemmin kerrottu tämänkin lehden palstoilla, totean vain pataljoonan olleen ns. suojajoukkopataljoonan ja koottu Käkisalmen, Käkisalmen maalaiskunnan, Räisälän, Kaukolan ja Sakkolan miehistä, aivan muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Suojajoukkopataljoona on lyhyesti sanottuna sellainen joukko, joka perustetaan ensimmäisenä tilanteen niin vaatiessa.

Pataljoona aloitti taistelunsa Raasulissa Talvisodan alkaessa ja näytteli ”pääosaa” Keljassa. Keljan jälkeen pataljoona taisteli Taipaleessa ja sodan loppuvaiheessa Vuokselan Uusikylässä/Vuosalmella.

Pataljoonan alkuperäiseen kokoonpanoon kuuluivat seuraavat pyhäjärveläiset:

Vänr A O Hämäläinen,
joukkueenjohtaja 2. K:ssa
synt. 1910 kaatui Keljassa 1939
stm M Kerminen,KKK
synt. 1913

Tiedot perustuvat ErP 6:n
henkilöstöluetteloon ja
Suomen sodissa 1939-1945
kaatuneiden tiedostoon.

JORMA INKINEN

1. Komppania

Inkinen Viljo
Nännimäinen Antti

syntymäaika
1919
1913

2. Komppania

Hietanen Reino
Hopia Vilho
Ijäs Teuvo
Inkinen Yrjö
Kaasalainen Gunnar
Kaasalainen Tuomas
Kinnari Lauri
Koistinen Vilho

1920
1920
1921
1920
1920
1920
1920
1920

kaatui 1941
kaatui 1941

kaatui 1941

kaatui 1944
Valkeasaarella

Ruskealan Niittysuolla
1941

Uukuniemen Latvasyrjässä

Kukkonen Uno
Kuronen Eino
Lehtinen Pentti
Leminen Arvi
Lemmetti Sulo
Musakka Tuomas
Naskali Lauri
Ollikainen Armas
Paajanen Eero
Pappinen Armas
Penttinen Einar
Puputti Einar
Rastas Veikko
Silventoinen Armas
Tenkanen Usko
Tomperi Antti

syntymäaika
1920
1921
1919
1918
1921
1919
1920
1920
1920
1917
1918
1920
1920
1920
1920
1916

kaatui 1944

kaatui 1944 Ihantalassa
kaatui 1941 Uukuniemen Latvasyrjässä

Konekiväärikomppania
Rouhiainen Tauno

1914

Lipun naulaamisjuhla Vpl. Pyhäjärvi-seurassa

Pyhäjärveläisten pitäjaseura, Vpl. Pyhäjärvi-seura saa käyttöönsä oman lipun. Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön lippu uusittiin viimeksi 1990-luvun alkupuolella ja tämän lipun aiheen pohjalta on Pyhäjärvi-seuralle lipun suunnitellut heraldikko **Harri Rantanen**. Lippu valmistetaan ylöjärveläisessä Taito-Lippu Harri Rantanen yrityksessä.

Seuran lipun naulaamisjuhlaa vietetään kevätkoukusen yhteydessä sunnuntaina 21.3.2010 Helsingissä Karjalatalon yläsalissa. Lipun juhlallinen vihkiminen käyttöön tapahtuu Karjalan Liiton 70-vuotisjuhlavuoden Helsingissä huipentavien Karjalaisten laulujuhlien avajaistilaisuudessa lauantaina 19.6. 2010 klo 15.00 Jalkapallostadionilla (Finnair Stadium) Töölössä. Seuran lippu on

Risto Kuisma pitää lipun naulauspuheen.

mukana laulujuhlien kulkeessa ja Jalkapallostadionilla pääjuhlassa sunnuntaina 20.6.

Naulaamisjuhlan edellä 21.3. nautitaan juhlakahvit klo 12-13 ja klo 13.00 pidetään seuran sääntömääräinen kevätkokous. Klo 14.00 alkavassa juhlassa heraldikko Harri Rantanen lausuu lipulle saatesanat ja

naulauspuheen pitäjäksi on saatu Karjalan Liiton 1. varapuheenjohtaja, OKT **Risto Kuisma**. Tilaisuuden musiikkiohjelmasta vastaa kanttori **Riitta Hirvonen**.

Lipun naulaajiksi on kutsuttu mm. seuran kunniajäsenet, entiset puheenjohtajat sekä Karjalan Liiton ja Vpl. Pyhäjärvi-seuran edustajat.

Aivan samoin kuin Säätiön omistamassa lipussa ja lähes kaikissa Karjalan Liiton jäsenseurojen lipuissa, Vpl. Pyhäjärvi-seurankin lipun alaosa on musta, yläosa Karjalan punainen. Lipun keskiosassa on ankkurikuvio ja sen yläpuolella miekka- ja sapelikuviot. Seuran lipussa on tekstinä Vpl. Pyhäjärvi-seura ry.

KAARINA
PÄRSSINEN

SASTAMALAN
SEUDUN
MUSEO

on vuonna 2010
avoinna
keskiviikkoisin
klo 12-18.

Muina aikoina museo
on avoinna sopimuksen
mukaan.

Ryhmille järjestetään
opastuksia tilauksesta.
Opastusvarauksissa ja
muissa tiedusteluissa
voi olla yhteydessä
Maria Pietilään.

**Kädentaidot Vpl.
Pyhäjärvellä** -näyttely
on esillä myös
vuonna 2010.

Maria Pietilä,
museonjohtaja
p. (03) 5213 4554
Maria.Pietila@sastamala.fi

Sastamalan seudun
Museo
Jaatsinkatu 2
38210 Sastamala

Heikki Kiiski Huittisten Karjalaseuran puheenjohtajaksi

Puheenjohtaja vaihtui Huittisten Karjalaseurassa. **Heikki Kiiski** sai nuijan **Markku Evalalta**, joka jatkaa varapuheenjohtajana. Sihteerinä jatkaa **Nina Naatula** ja rahaston hoitajana **Merja Inkinen**.

Heikki on ollut seuran hallituksessa lähes 30 vuotta, Satakunnan piirin hallituksessa 90-luvulla useita vuosia. Pyhäjärvisäätiön hallintoneuvoston varapuheenjohtajana vuosina 2002-2009, jatkaen nyt jäsenenä.

Heikki perheineen on toiminut aktiivisesti seuran toiminnassa. Pyhäjärvi- ja Sakkola-juhlissa, seurojen tilaisuuksissa ym. Heikki ja poikansa, **Harri** ja **Petri** ovat vastanneet tilaisuuksien musiikista. Vaimonsa **Erja Kiiski** on toiminut pitkään seuran naistoimikunnassa. Heikki on pesunkestävä karjalainen, isä oli kotoisin Pyhäjärveltä ja äiti Sakkolasta. Karjala-asiat ovat Heikin sydäntä lähellä. Karjalan kannas ja Laatokan ympäristö taistelupaikkoineen kiinnostavat häntä kovasti. Heikki on toiminut kuljettajana ja ns. matkanjohtajana kymmenillä kotiseutumatkoilla.

Pitäjäesittelyt Karjatalolla uusiutuvat – seuraavana Vuoksen varsi

Laatokan pohjoisosan ympärillä olevien pitäjien elämää esiteltiin 11.2. pidetyssä tilaisuudessa Karjatalolla.

Pitäjäkohtaisista vanhoista esittelytavoista on luovuttu ainakin toistaiseksi. Tänä vuonna toteutuvat luovutetun alueen pitäjien elämää kuvaavat neljä tilaisuutta on suunniteltu Karjalaisten Pitäjäyhteisöiden Liiton hallituksen ja Karjalan Liiton yhteistyönä.

Laatokan seutua 1500-luvulta nykypäivään, Laatokan veneitä ja kalastusta, Valamon ja Konevitsan luostareita, Sortavalan kaupunkia, kalastusveneiden tragedioita ja impilahtelaiten menetyksiä sodassa kuvanneet esitykset antoivat läpileikkauksen elämästä Laatokan ympärillä. Tiukassa aikataulussa läpi viedyssä tilaisuudessa katkelmia Vpl. Pyhäjärven elämästä kuultiin niin **Jouni**

Arjavan Laatokan veneet ja kalastus -esityksessä kuin Kaarina Pärssisen kuvauksessa Konevitsasta. Jouni Arjavan kiintoisa esitys julkaistaan myöhemmin tässä lehdessä.

Seuraavana on esittelyssä Vuoksen virtaa ja Vuoksen varren pitäjää torstaina 11.3. klo 18.00 pidettävässä tilaisuudessa Karjalatalolla Helsingissä. Illan aikana esitellään sanoin ja

kuvin pitäjää ja niiden suhdetta Kannaksen suureen virtaan, Vuokseen. Aiheina mm. Vuoksen vaiheet, esihistoria ja Vuoksi tänään. Lisäksi kuullaan katsauksia Vuoksen varren pitäjiin.

Syyskaudella ovat alueellisten esittelyiden vuorossa Viipurin seutu ja Suomenlahden saaristo.

KAARINA
PÄRSSINEN

Tilaa oma Pyhäjärvi-lehti
tai anna ystävälle ja sukulaiselle lahjaksi!
Soita p. 040 730 2622

vpl. Pyhäjärvi

Kauvatsa, alue Kokemäen itäreunalla

Itsenäisen Kauvatsan iästä erilaisia tulkintoja

Itsenäisen Kauvatsan historia on varsin lyhyt; vuodesta 1918 vuodenvaihteen 1968-1969. Vuoteen 1918 asti Kauvatsa kuului Suur-Huittisten pitäjään. 1.1.1969 Kauvatsa liitettiin Kokemäen kuntaan.

Toisaalta voidaan tulkita Kauvatsan iäksi noin 100 vuotta.

Vanhimman pöytäkirjan mukaan vuonna 1870 pidetyssä kuntakokouksessa tehtiin päätöksiä mm. kuntatuvan laitosta, palovakuutusyhdistyksen perustamisesta, yms.

Vuonna 1896 keskusteltiin kokouksissa mm. siitä, olisiko Kokemäen kunnan lääkäri suostuvainen hoitamaan sairaiden vastaanottoa eri korvausta vastaan myös Kauvatsalla.

Joulukuussa 1914 käsiteltiin kysymystä kunnallishallinnon ja kunnallisverotuksen uudelleen järjeistamisestä. Syyskuussa 1915 päätettiin lähes yksimielisesti äänin 18-1 valtuuston asettamisesta 12 jäseniseksi.

Vaali toimitettiin 27.9. 1915 ja vaalikaudeksi tuli 3 vuotta. Ensimmäiset valtuutetut olivat: lautakunnan esimies Jalmari Reikko Ytttilä, jäsenet Oskari Marttila, Lievikoski, Vihtori Kinkku Työtilä, talollinen Nikolai Yli-Reikko Ytttilä, kanttori Oskari Metsola Ytttilä, kansakoulunopettaja Vilho Oksanen Jalonoja, torppari Kalle Lehtonen Kauvatsankylä, rakennusmestari K.A. Lehtinen Lievikoski, talollinen Anton Mattila Piilijoki, palstatilallinen Frans Viinamäki Rutuna.

Ensimmäinen kunnan kirjuri saatiin kuntaan 1940 ja heitä on ollut kunnan

palveluksessa kaikkiaan seitsemän.

Vilkkat 1950- ja 1960- luvut

Sodan jälkeiset vuodet olivat yhtä myllerrystä yhteiskunnassamme. Yli 400 000 siirtolaiselle piti etsiä koti jostakin päin Suomea.

Siirtoväkeä oli Kauvatsalla 31.12.1948 yhteensä 311 henkeä, noin 10 prosenttia Kauvatsan silloisesta väestöstä. Suurin osa, 176 henkeä oli lähtöisin Pyhäjärveltä, 58 Kanneljärveltä, 35 Räisälästä, ja muista pitäjistä alle 10 henkeä kustakin. Nykyisin Kauvatsalla asuu Karjalassa syntyneitä hyvin harvalukuinen määrä. Heidän jälkeläisenäkin voidaan laskea muutamissa kymmenissä.

Kunnan toimintaa väritti 1950-luvulla runsas rakennustoiminta. Ensin rakennettiin Piilijoen kansakoulu, 1952 Lähteenmäen kansakoulu talousrakennuksineen ja opettaja-asuntoloinen, 1954 kunnan toimitalo peruskorjattiin, 1956 Kulkkilan kansakoulun talousrakennus ja Kulkkilan kansakoulun peruskorjaus 1957.

Työttömyyden hoitamiseksi jouduttiin uhraamaan suuria summia teiden rakentamiseen.

Kauvatsalla elettiin 1950-luvulla muutenkin vilkasta aikaa. Pitäjässä oli runsaasti teollisuutta ja lukuisia erilaisia kauppaliikkeitä. Aseman seudulla oli vilkkaan matkustaja- ja tavaraseman lisäksi mm. saha, tiilitehdas, puuseppäverstaas, elokuvateatteri, kaksi pankin konttoria, kuusi kauppa ja matkustajakoti. Samoin Ytttilän raitin varrelta oli saatavissa erilaisia palveluita meijeristä apteekkiin. Pieniä seka-

tavarakauppoja oli eri puolilla pitäjää lähes jokaisessa merkittävässä tienhaarassa.

Kauvatsa muutosten pyörteissä

Paljon on maailma muutunut Kauvatsallakin 50 vuoden aikana. Kauvatsan liittyminen Kokemäkeen, väestönkato n. 3 000 asukkaasta n. 800:aan, teollisuuden väheneminen, kauppakuolemat, koulujen lakkauttamiset, väestön vanheneminen, junaliikenteen lakkaaminen, bussiliikenteen supistuminen. Tässä joitakin negatiivisesti vaikuttaneita tekijöitä.

Positiivisina seikkoina voidaan pitää sitä, että infrastruktuurin valtakunnallinen kehitys on koskettanut myös Kauvatsaa. Täällä uskotaan tulevaisuuteen. Kyläkauppa on jälleen avattu, nuoria perheitä on muuttanut paikkakunnalle ja jotkut ovat aikeissa muuttaa viettämään eläkepäiviään entiselle kotiseudulle.

Mistäkö Kauvatsa nykyisin tunnetaan?

Kauvatsa tunnetaan nykyään parhaiten luontopoluistaan, Puurijärvestä, joka on yksi Suomen parhaimmista lintujärvistä, viljavasta Kauvatsanjokilaaksosta, laajoista metsämaista, mansikoista ja Sääksjärvestä.

Vuosittaisina tapahtumina ovat tuttuja yli sadan mopon mopokarnevaalit ja yli tuhannen kävijän Kauvatsapäivät.

Kauvatsalaiset ovat ylpeitä kauvatsalaisuudestaan.

Tänä vuonna Kauvatsan yksi merkittävimmistä tapahtumista on 17. ja 18. heinäkuuta järjestettävät VPL Pyhäjärvi-juhlat. Juhlan järjestäjinä toimivat VPL Pyhäjärvisäätiö ja Kauvatsan karjalaiset ry yhteistyössä kauvatsalaisten järjestöjen kanssa.

Tarkempia tietoja juhlista saatte kotisivuilta www.kauvatsankarjalaiset.net sekä tämän lehden kevään ja alkukesän numeroista. Tervetuloa Pyhäjärvi-juhille Kauvatsalle!

TUOMO
HINKKANEN
Juhlatoimikunta

TAPAHTUMAKALENTERI

Lahden seudun Vpl Pyhäjärvi-kerhon maaliskuun kokous pidetään torstaina 04.03. klo 13 alkaen Ravintola Wanhassa Herrassa. Osoite Laaksokatu 17, Lahti. Tee-man Salpausselän kisat. Tervetuloa!

Kauvatsan Karjalaiset Ry:n vuosikokous sunnuntaina 7.3.2010 klo 14.00 Kauvatsan Osuuspankin kerhotiloissa. Kokouksessa käsitellään sääntöjen määräämät asiat ja annetaan tilannekatsaus kesän 2010 Pyhäjärvi-juhlien valmisteluista Kahvitarjoilu. –Johtokunta.

Tampereen Seudun VPL Pyhäjärvi-kerhon tarinatuokio on ke 17.3.2010 klo 13 Koulukatu 12 (pihan puolelta sisään).

Ennakkotietona ilmoitamme, että **Montruan, Pöhlön ja Kalamajan jakokunnan KESÄRETKE** 2010 järjestetään Kyllikki ja Richard Hantellin kutsumana Skånen Höganasiin Ruotsiin. Matka tehdään turistilinjatulla siten, että lähtö tapahtuu su 4. heinäkuuta illalla ja paluu to 8. heinäkuuta aamupäivällä. Matkareitti: Sastamala-Turku satama-Tukholma- Skåne Höganäs, jossa majoitumme 2 vrk., pidämme jakokunnan kokouksen ja tutustumme kiertoajelulla nähtävyyksiin. Paluumatkalla ajamme Kolmärenin eläinpuiston kautta illaksi Tukholman satamaan ja yöllisen laivamatkan jälkeen olemme aamulla Turussa, josta jatkamme samaa reittiä Sastamalaan. Ajomatkaa kertyy lähes 1600 km, mutta autossa on mukavat istuimet ja toimiva jäähdytysilmasto. Tiedustelut ja ennakkoihoitautumiset allekirjoittaneelle huhtikuun loppuun mennessä: os. Kallenkatu 10, 29200 Harjavalta, puh. 02-6740250, tai 0400-626770 tai yrjo.kaasalainen@luukku.com. Tervetuloa kaikki jakokuntalaiset! – Yrjö S. Kaasalainen, MPK jakokunnan puheenjohtaja

Tuleeko

lehtesi oikealla osoitteella?

Soita osoitteenmuutos
puh. 040 730 2622 tai tee ilmoitus sähköpostilla

Mistä löydän hyvän lahjan?

Tässä vihje: Hanki kirjapari **Kaunisti Vpl Pyhäjärveä**. osat I ja II. Yhteensä 736 sivua ja 1750 kuvaa. Koko A4. Hinta vain 95 euroa + läh. kulut. Lisätietoja ja tilaukset: larjava@gmail.com tai 050 3425027. Saatavana myös johtokunnan jäseniltä ilman läh. kuluja

Pyhäjärvi-lehden seuraava numero:
ilmestyy maaliskuussa,
aineistojen pitää olla toimituksessa
viimeistään su 14.3. 2010 mennessä.

vpl. **Pyhäjärvi**

Julkaisija: Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö

VPL.PYHÄJÄRVI-
SÄÄTIÖ

Päätoimittaja:
Marjo Ristilä-Toikka
Rautasementtie 375
37570 Lempäälä
puh. 040 730 2622 tai
03-3748 448
marjo.ristila-toikka@kolumbus.fi

Toimitusneuvosto:
Juhani Forsberg, Marja Härmä, Yrjö S. Kaasalainen, Pirjo Kiiala, Antero Pärssinen, Salme Rintala ja Marjo Ristilä-Toikka.

Sivunvalmistus:
Marjo Ristilä-Toikka

Tilaukset, jakeluhäiriöt ja osoitteenmuutokset:
Toimitus, päätoimittaja
Rautasementtie, Lempäälä
kts. yhteystiedot vierestä

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön asiamies
Pirjo Kiiala
Lamminkankaantie 12
33420 Tampere
puh. 044-2815047
pirjo.kiiala@luukku.com

Painopaikka:
Satakunnan
Painotuote Oy, Kokemäki

Tilaushinnat: koti- ja ulkomaat 25 euroa/vsk.
Ilmoitushinnat (pmm): kuolinilmoitukset.....0,70 e
tekstissä.....0,80 e
pienin ilmoitus.....20 e
Hintoihin lisätään alv. 22%

Mopokarnevaali on nykyisin Kauvatsan vuotuisia kesätapahtumia, ja pitäjä on tunnettu myös mansikoistaan ja Sääksjärvestään. Kuvat: Hannu Pruuki.